

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Analýza příjmů a výdajů v nepodnikatelském subjektu

Analysis of income and outcome in non-business entity

Bc. Martina Malá

Plzeň 2016

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martina MALÁ**
Osobní číslo: **K14N0018K**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Analýza příjmů a výdajů v nepodnikatelském subjektu**
Zadávající katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Zásady pro vypracování:

1. Definujte obecnou charakteristiku nepodnikatelského subjektu.
2. Analyzujte možnosti financování nepodnikatelského subjektu.
3. Představte nepodnikatelský subjekt.
4. Proveďte analýzu příjmů a výdajů vybraného nepodnikatelského subjektu.
5. Vyhodnoťte efektivnost finančního řízení ve zvoleném nepodnikatelském subjektu a navrhněte možná opatření ke zlepšení stávající situace.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **60 - 80 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- **KRAFTOVÁ, Ivana.** *Finanční analýza municipální firmy.* Praha: C.H. Beck, 2002. 206 s. ISBN 80-7179-778-2
- **MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena.** *Neziskové organizace - vznik, účetnictví, daně.* Olomouc: Anag, 2013. 264 s. ISBN 978-80-7263-825-3
- **OTRUSINOVÁ, Milana; KUBÍČKOVÁ, Dana.** *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek po novele zákona o účetnictví.* Praha: C.H. Beck, 2011. 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4
- **REKTOŘÍK, Jaroslav a kol.** *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení.* Praha: Ekopress, 2007. 309 s. ISBN 978-80-86929-25-5
- **STEJSKAL, Jan; KUVÍKOVÁ, Helena; MAŤÁKOVÁ, Kateřina.** *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Josef Červený, Ph.D.**
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání diplomové práce: **23. října 2015**
Termín odevzdání diplomové práce: **25. dubna 2016**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Analýza příjmů a výdajů v nepodnikatelském subjektu“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 21. 3. 2016

.....

podpis autorky

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Josefu Červenému, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, konzultace a věcné připomínky, které mi pomohly při zpracování mé diplomové práce.

Další díky patří řediteli příspěvkové organizace Základní škola Horšovský Týn panu Mgr. Pavlu Janskému a účetní paní Zdeňce Brychtové, kteří mi poskytli potřebné údaje a interní materiály, bez kterých by tato práce nemohla být napsána.

Poděkování patří i mé rodině, přátelům a příbuzným, kteří mě podpořili a v mnoha případech poskytli věcné a praktické připomínky a rady.

Obsah

ÚVOD	8
CÍL A METODICKÝ POSTUP PRÁCE.....	9
1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA NEPODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU.....	11
1.1 ZAŘAZENÍ NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ DO KOMPLEXU NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ.....	12
1.1.1 Charakteristické znaky neziskových organizací.....	14
1.1.2 Klasifikace neziskových organizací.....	15
1.1.3 Funkce neziskových organizací.....	17
1.1.4 Stručná historie neziskového sektoru v českých zemích.....	18
1.2 PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	20
1.2.1 Zřízení příspěvkové organizace.....	21
1.2.2 Zrušení příspěvkové organizace.....	24
1.2.3 Kontrola příspěvkové organizace	24
2 FINANCOVÁNÍ NEPODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU.....	28
2.1 OBECNÉ PRINCIPY FINANCOVÁNÍ	28
2.2 FINANCOVÁNÍ ŠKOLSTVÍ	31
2.2.1 Financování regionálního školství.....	32
2.3 FINANCOVÁNÍ PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE.....	38
2.3.1 Peněžní prostředky získané vlastní činností.....	38
2.3.2 Peněžní prostředky získané z rozpočtu zřizovatele.....	39
2.3.3 Peněžní fondy příspěvkové organizace	40
2.3.4 Výsledek hospodaření	43
3 PŘEDSTAVENÍ NEPODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU	44
3.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACI.....	44
3.2 VYMEZENÍ HLAVNÍHO ÚČELU A PŘEDMĚTU ČINNOSTI	45
3.3 POČET ŽÁKŮ V OBDOBÍ 2011-2015.....	46

4	ANALÝZA PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ ZÁKLADNÍ ŠKOLY HORŠOVSKÝ TÝN	48
4.1	ANALÝZA PŘÍJMŮ	49
4.1.1	<i>Dotace od Plzeňského kraje</i>	50
4.1.2	<i>Příspěvek od zřizovatele.....</i>	51
4.1.3	<i>Příjmy z vlastních výkonů</i>	52
4.1.4	<i>Příjmy z prodeje služeb</i>	52
4.1.5	<i>Výnosy z činnosti.....</i>	53
4.1.6	<i>Příjmy z pronájmu.....</i>	53
4.1.7	<i>Čerpání fondů</i>	53
4.1.8	<i>Úroky</i>	57
4.2	ANALÝZA VÝDAJŮ	57
4.2.1	<i>Spotřeba materiálu a spotřeba energií</i>	59
4.2.2	<i>Opravy a udržování.....</i>	60
4.2.3	<i>Cestovné a náklady na reprezentaci</i>	60
4.2.4	<i>Ostatní služby.....</i>	60
4.2.5	<i>Mzdové náklady</i>	60
4.2.6	<i>Zákonné sociální pojištění, zákonné sociální náklady a jiné sociální pojištění</i>	61
4.2.7	<i>Odpisy dlouhodobého majetku a náklady z vyřazených pohledávek.....</i>	61
4.2.8	<i>Náklady z drobného dlouhodobého majetku</i>	61
4.2.9	<i>Ostatní náklady z činnosti a ostatní finanční náklady.....</i>	62
4.3	ANALÝZA VÝSLEDKU HOSPODAŘENÍ.....	62
5	FINANČNÍ ŘÍZENÍ A JEHO EFEKTIVNOST	64
5.1	ANALÝZA ABSOLUTNÍCH UKAZATELŮ	65
5.2	HORIZONTÁLNÍ ANALÝZA	66
5.2.1	<i>Rozvaha.....</i>	66
5.2.2	<i>Výkaz zisku a ztráty.....</i>	67
5.3	VERTIKÁLNÍ ANALÝZA	69
5.3.1	<i>Rozvaha.....</i>	69
5.3.2	<i>Výkaz zisku a ztráty.....</i>	71

5.4	ANALÝZA POMOCÍ POMĚROVÝCH UKAZATELŮ	72
5.4.1	<i>Ukazatele likvidity</i>	72
5.4.2	<i>Ukazatele autarkie</i>	73
5.4.3	<i>Ukazatele aktivity</i>	75
5.4.4	<i>Ukazatele rentability</i>	76
5.4.5	<i>Ukazatele financování</i>	78
5.5	VYHODNOCENÍ EFEKTIVNOSTI FINANČNÍHO ŘÍZENÍ.....	80
5.5.1	<i>Příjmy, výdaje a hospodářský výsledek</i>	80
5.5.2	<i>Analýza poměrových ukazatelů</i>	81
6	NÁVRH MOŽNÝCH OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE.....	83
7	ZÁVĚR.....	88
	SEZNAM TABULEK.....	90
	SEZNAM OBRÁZKŮ	91
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	92
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	93
	SEZNAM PŘÍLOH.....	98

ÚVOD

Nepodnikatelský subjekt neboli nezisková organizace spadá do oblasti neziskového sektoru národního hospodářství. Cílem nepodnikatelského subjektu tedy není tvorba zisku, ale dosažení užitku určité skupiny lidí z nabízených služeb, které často tyto nepodnikatelské subjekty poskytují bezplatně, nebo za malý poplatek. Pro svou činnost získávají neziskové organizace finanční prostředky prostřednictvím přerozdělovacích procesů ve formě různých dotací a příspěvků. Jejich zdrojem však mohou být i dary nebo zisk z vlastní doplňkové činnosti.

Jednou z forem neziskových organizací jsou i příspěvkové organizace. Jejich zřizovatelem může být stát nebo územně samosprávný celek. Prostřednictvím příspěvkových organizací jsou zajišťovány činnosti, které svým rozsahem, strukturou a složitostí vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Příspěvkové organizace působí ve velké míře zejména v oblasti kultury, zdravotnictví a sociální péče, ekologie, vědy a vzdělávání, tělovýchovy a sportu nebo školství.

A právě financování a finanční řízení příspěvkové organizace zřízené územním samosprávným celkem v oblasti školství je v této diplomové práci zachyceno.

CÍL A METODICKÝ POSTUP PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je provést analýzu příjmů a výdajů v příspěvkové organizaci Základní škola Horšovský Týn v průběhu let 2011-2015 a na základě zhodnocení efektivnosti finančního řízení navrhnout možná opatření ke zlepšení stávající situace.

Díličními cíli diplomové práce jsou:

- analyzovat finanční výkazy,
- analyzovat hospodářský výsledek,
- zvolit finanční ukazatele a provést jejich výpočet.

Metodický postup

K dosažení vytyčených cílů bude nejprve nutné provést deskripci nepodnikatelského subjektu, vymezit základní pojmy týkající se nepodnikatelského subjektu, neziskové organizace a příspěvkové organizace zřizované územním samosprávným celkem, popsat postupy zřizovatele při zřízení i zrušení příspěvkové organizace, naznačit principy fungování finančního hospodaření příspěvkové organizace, způsob provádění její kontroly a definovat proces financování školství.

Při zpracování teoretické části bude využita metoda rešerše odborné literatury, data Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Krajského úřadu Plzeňského kraje a budou použity i zákony a vyhlášky související s problematikou.

V praktické části bude po stručném představení příspěvkové organizace Základní škola Horšovský Týn provedena analýza příjmů, výdajů, výsledku hospodaření a účetních výkazů a jejich komparace v letech 2011-2015. Následně budou ze získaných dat vyhodnoceny vybrané finanční ukazatele. Práce bude obsahovat syntézu prezentující komplexní pohled na finanční řízení příspěvkové organizace a bude obsahovat návrh možných opatření ke zlepšení stávající situace.

Pro tvorbu praktické části budou použity interní materiály příspěvkové organizace Základní škola Horšovský Týn, zapůjčené účetní paní Zdeňkou Brychtovou a bude veden rozhovor s ředitelem školy panem Mgr. Pavlem Janským.

Tabulky a grafy budou vyhotoveny v programu Microsoft Office Excel 2007. Diplomová práce bude zpracována v souladu s platnou Metodikou k vypracování diplomové práce z roku 2015 a platnými citačními normami.

Závěry této diplomové práce budou projednány s vedením příspěvkové organizace Základní škola Horšovský Týn a mohou přispět ke zlepšení efektivnosti finančního řízení.

1 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA NEPODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU

Pojem **nepodnikatelský subjekt** není vymezen v žádném platném právním předpisu České republiky. Všeobecně je za nepodnikatelský subjekt považován každý subjekt, **kteří se nezabývá podnikáním**. Cílem nepodnikatelského subjektu tedy není zisk, ale určitý zájem skupiny lidí na nějaké všeobecně prospěšné činnosti. Častěji se pro označení nepodnikatelského subjektu používá obecný výraz nezisková organizace. Ani toto označení však v českém právním řádu neexistuje.

Stejskal a kol. ve své publikaci píše „*Neziskové organizace mají v každé společnosti významné postavení. Jsou to poskytovatelé určitého spektra služeb, které stát nebo trh nedokáže zajišťovat prostřednictvím veřejného sektoru, jsou indikátorem vyspělosti společnosti i hybateli veřejného mínění. Patří do skupiny ekonomických subjektů, které jsou financovány z různých zdrojů, díky nimž mohou tyto subjekty realizovat různé aktivity.*“¹

Neziskové organizace by měly být **dobrymi správci prostředků**, které obdrží k výkonu jejich poslání. Tyto organizace nejsou zakládány proto, aby vytvářely zisk soukromým majitelům, jako podniky založené za účelem podnikání. Nemají vlastníky nebo akcionáře, kteří mají podle zákona podíl na zisku organizace. Pokud však zisky vytvoří, měly by být přiděleny zpět k naplnění poslání organizace. Neziskové organizace často fungují v oblastech, kde chybí trhy, jako je poskytování potravin a přístřeší těm, kteří na ně nemají peníze. Mohou také poskytovat lidem místa k setkání s jinými lidmi, kteří sdílí jejich zájmy a hodnoty. Kromě toho poskytují služby, které vláda poskytovat nemůže. Jádrem takové organizace je pečovat a udržovat hodnoty a identitu jejich členů.²

¹ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace, vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9, str. 11.

² TSCHIRHART, Mary, BIELEFELD, Wolfgang. *Managing nonprofit organizations*. San Francisco: Jossey-bass, 2012. ISBN 978-0-470-40299-3.

1.1 Zařazení neziskových organizací do komplexu národního hospodářství

Pro svoji existenci musí mít neziskové organizace vymezen prostor v rámci národního hospodářství. Pak mohou vyvíjet svou činnost a plnit svá poslání ve vztahu k občanské společnosti, kterou stabilizují a ve které podporují demokratické principy jejího fungování.

Z hlediska **principu financování** lze národní hospodářství členit na ziskový (tržní) sektor a neziskový (netržní) sektor, který lze následně dělit na veřejný sektor, soukromý sektor a sektor domácností.

Ziskový sektor je financován z prostředků získaných z prodeje statků a služeb, které subjekty ziskového sektoru produkují či distribuují za tržní cenu, která je tvořena na základě nabídky a poptávky. Primární funkcí tohoto sektoru je zisk.

Neziskový sektor je financován z prostředků, které pro svou činnost subjekty získají zejména z přerozdělovacích procesů. Cílovou funkcí neziskového sektoru není zisk, ale dosažení užitku, který má většinou podobu veřejného statku či služby. Proto většina neziskových organizací není z hlediska dosažení zisku ve finančním vyjádření efektivní.

Veřejný neziskový sektor je financován prostřednictvím veřejných financí, je koordinován a řízen pomocí veřejné správy a podléhá veřejné a občanské kontrole. V tomto sektoru se rozhoduje veřejnou volbou a cílové funkce se dosahuje poskytováním veřejné služby.

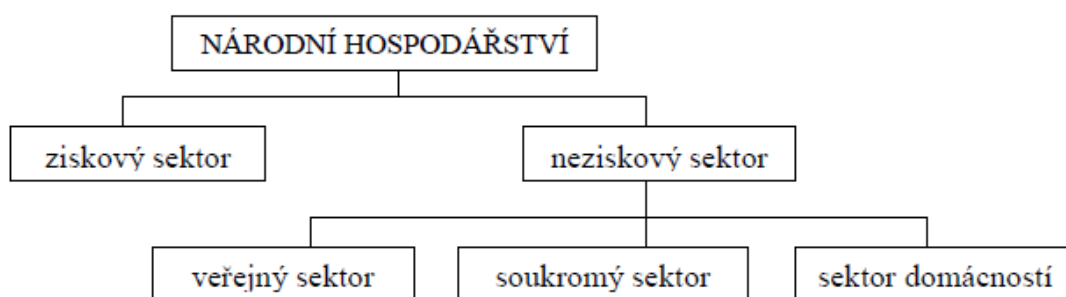
Soukromý neziskový sektor je specifický tím, že jeho cílovou funkcí je přímý užitek namísto zisku. Je financován ze soukromých financí, není však vyloučena možnost případného příspěvku z financí veřejných. Pod pojmem soukromé finance se skrývají finance soukromých fyzických a právnických osob, které vložily své prostředky do konkrétní produkce nebo distribuce statků a služeb, aniž by očekávaly zisk.

Sektor domácností se začleňuje do národního hospodářství svým koloběhem finančních toků a vstupem na trh kapitálu, výrobních faktorů i produktů.

Z pohledu neziskových organizací má tento sektor význam pro formování občanské společnosti, jejíž kvalita poté zpětně určuje i kvalitu těchto neziskových organizací.³

Toto dělení a vzájemné vztahy vystihuje následující obrázek 1.

Obrázek 1: Členění národního hospodářství

Zdroj: překresleno, 2016⁴

Jiné členění národního hospodářství pojal švédský ekonom Victor A. Pestoff, známé pod názvem trojúhelníkový model národního hospodářství, kdy rozdělil ekonomiku **na čtyři sektory na základě uplatnění ekonomické racionality fungování institucí v ní působících**. Trojúhelníkový model národního hospodářství dle Pestoffa znázorňuje obrázek 2 na další straně této práce.

Hlediskem dělení byla tři kritéria:

- kritérium financování provozu a rozvoje na sektor ziskový a neziskový,
- kritérium vlastnictví na sektor soukromý a veřejný,
- kritérium míry formalizace na sektor formální a neformální.⁵

³ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-25-5, str. 14.

⁴ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-25-5, str. 13.

⁵ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace, vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9, str. 39.

Obrázek 2: Trojúhelníkový model národního hospodářství dle Pestoffa

Zdroj: překresleno, 2016 ⁶

1.1.1 Charakteristické znaky neziskových organizací

Vědci Salamon a Anheier tvrdí, že „*Neziskový sektor je soubor institucí, které existují vně státních struktur, avšak slouží k veřejným zájmům, na rozdíl od zájmů nestátních.*“⁷

Nezisková organizace by dle definice „neziskovosti“ (nonprofit sector) měla naplnit tyto aspekty:

- **institucionalizaci** (organized) – závisí na tom, zda daný neziskový subjekt má určitou reálnou a funkční strukturu, zda je právně a formálně registrován,
- **soukromý charakter** (private) – vyjadřuje nezávislost na státu,

⁶ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-25-5, str. 16.

⁷ SALAMON, Lester M, ANHEIER, Helmut K. *Defining the Nonprofit Sector: A Cross National Analysis*. New York, Manchester: Manchester University Press, 1997. ISBN 0-7190-4901-6, str. 12.

- **neziskovost** (nonprofit) – ve smyslu nerozdělování zisku, tj. žádné přerozdělování zisků vzniklých z činnosti organizace mezi vlastníky nebo vedení; neziskové organizace mohou vytvářet zisk, který však použijí na cíle dané svým posláním,
- **samostatné řízení** (self-governing) – předpokládá, že organizace není řízena některou jinou organizací ani ji nekontroluje stát a instituce stojící mimo ni,
- **dobrovolnost** (voluntary) – vyjadřuje dobrovolnou účast na svých činnostech.⁸

1.1.2 Klasifikace neziskových organizací

Neziskové organizace lze dělit pro různé účely z různých hledisek. Mezi nejvýznamnější patří:

- Členění podle **globálního charakteru**:
 - organizace veřejně prospěšné – produkují statky, které uspokojují potřeby široké veřejnosti, tj. všech, kteří poskytované služby potřebují (např. Český červený kříž),
 - organizace vzájemně prospěšné – slouží svým členům a jejich blízkým, tj. uzavřenému okruhu osob, které jsou zároveň členy organizace (např. tělovýchovná jednota).⁹
- Členění podle **různých typologických znaků**:
 - neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné, s globálním posláním vzájemně prospěšné činnosti,
 - neziskové soukromoprávní organizace veřejně prospěšné, s globálním posláním veřejně prospěšné činnosti,
 - neziskové veřejnoprávní organizace typu organizačních složek a příspěvkových organizací státu a samosprávných územních celků, s globálním posláním veřejné správy a veřejně prospěšné činnosti,

⁸ BACHMANN, Pavel. *Management neziskové organizace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 978-80-7435-130-3, str. 25.

⁹ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, ISBN 978-80-7357-973-9, str. 20.

- neziskové ostatní veřejnoprávní organizace, s globálním posláním veřejně prospěšné činnosti,
 - neziskové soukromoprávní organizace typu obchodních společností a jim podobných, s možností globálního poslání veřejně i vzájemně prospěšné činnosti.¹⁰
- Členění podle **předmětu činností**:
 - kultura a volný čas,
 - vzdělávání a výzkum,
 - zdravotnictví,
 - sociální služby,
 - přírodní a životní prostředí,
 - komunitní rozvoj a bytové hospodářství,
 - občanskoprávní osvěta a politické organizace,
 - filantropie,
 - mezinárodní nadace,
 - náboženství a církve,
 - odbory a profesní spolky,
 - nespecifikované činnosti.¹¹
- **Rada vlády pro nestátní neziskové organizace** vytvořila také své dělení neziskových organizací. Vztahuje se však pouze na organizace nestátní. Jsou zde evidovány **tyto právní formy neziskových organizací**:
 - církevní organizace (evidovaná právnická osoba),
 - mezinárodní organizace a sdružení,
 - nadace,
 - nadační fond,
 - občanské sdružení,

¹⁰ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-25-5, str. 43.

¹¹ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9, str. 21.

- obecně prospěšná společnost,
- organizační jednotka sdružení,
- spolek,
- ústav,
- zájmové sdružení právnických osob.¹²

1.1.3 Funkce neziskových organizací

Neziskový sektor zastává se svými organizacemi tyto základní funkce:

- **Ekonomickou funkci** – nestátní neziskový sektor má velký význam svým začleněním do koloběhu výrobních faktorů, zboží a služeb, působí jako producent a spotřebitel statků, zaměstnavatel.
- **Sociální funkci** – zahrnuje dále tyto funkce:
 - *servisní funkci* – výkon a poskytování specifických statků,
 - *participační funkci* – uspokojování potřeb, sdružování a aktivní podíl na činnosti dané organizace, zapojování se do života společnosti.
- **Politickou funkci** – zahrnuje dále tyto funkce:
 - *ochranářskou funkci* – chrání jednotlivce a skupiny obyvatel před porušováním základních lidských práv,
 - *demokratizační funkci* – má mimořádný přínos k rozvoji demokracie, možnost ovlivnit veřejnou politiku i veřejné mínění.¹³

¹² *Evidence nestátních neziskových organizací*. [online] Praha: Portál veřejné správy, 2015. Aktualizace 30. 1. 2016 [cit. 7.3.2016]. Dostupné z: <http://www.isnno.cz/evidencennov10001/DesignPages/oevidenci.aspx>

¹³ TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie*. Praha: Professional Publishing, 2008. ISBN 978-80-86946-79-5, str. 42.

1.1.4 Stručná historie neziskového sektoru v českých zemích

Historie neziskového sektoru v českých zemích je dlouhá. Lidé se sdružovali **do skupin, komunit, celků anebo stavů, vznikaly různé typy církevních organizací, regionální svazy šlechty, řemeslnické cechy nebo ochranné svazy měst.** V oblasti zdravotní péče dominovaly **církevní organizace**, ve vzdělávání vznikl zejména řád jezuitů, sociální péče se poskytovala **v sirotčincích a nalezincích a v hospitálech (špitálech).**

Od 18. století probíhal proces tzv. sekularizace, kdy se do veřejně prospěšné činnosti začaly zapojovat i mimocírkevní organizace, velký význam měl i stát v důsledku josefínských reforem. Veřejně prospěšná činnost se rozšiřovala, pronikala do dalších oblastí mimo sociální a zdravotní péči. Začalo vznikat velké množství subjektů, z nichž jsou např. známé matice, besedy, kluby, společenstva, bratrstva, tovaryšstva, cechy, salony či spolky.¹⁴ Rozvoj spolkového života byl tehdy upraven Spolkovým zákonem č. 253/1852 říšského zákoníku, který vymezoval podmínky vzniku spolků, sledování jejich činnosti, proces jejich případného rozpuštění a formy trestání přestupků spolkové činnosti.

V roce 1951 byl v tehdejším Československu zákon o spolčování zrušen a nahrazen zákonem o dobrovolných organizacích a shromážděních. Až do roku 1990 byl rozvoj neziskových organizací téměř utlumen, neboť tento zákon zmocnil stát prostřednictvím ministerstva vnitra a národních výborů k přísnému dozoru nad tím, aby společenské organizace pracovaly v souladu s ústavou a zásadami tzv. lidově demokratického řízení.

Obrat nastal v **roce 1990**, kdy vstoupil v platnost zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů a zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím. Liberální politika státu vytvořila podmínky k bouřlivému **rozvoji neziskového sektoru.** Do země vstoupili zahraniční dárci a podpořili rozvoj neziskového sektoru.

Od roku 2002 došlo v neziskovém sektoru ke **dvěma velkým změnám.** Nejprve proběhla **reforma veřejné správy, vznikly kraje**, a na ně byly převedeny prostředky k podpoře neziskových organizací. Kraje tak decentralizací veřejných rozpočtů začaly

¹⁴ BOUKAL, Petr, VÁVROVÁ, Hana a kol. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2007. ISN 978-80-245-1293-8, str. 11.

financovat neziskové organizace. **V květnu 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie.** Její členství v EU přineslo výzvu v podobě možnosti navazovat partnerství a využívat fondy EU v rámci aktivit neziskových organizací.¹⁵

Od ledna 2014 začal platit nový Občanský zákoník a Zákon o obchodních korporacích. Tato rekodifikace soukromého práva přinesla změny i v oblasti neziskových organizací. Z občanských sdružení se staly spolky, nadace a nadační fondy se staly podmnožinou tzv. fundací, což by měla být sdružení majetku sloužící ke konkrétně vymezenému účelu. Další novou právní formou se stal ústav, který označuje právnické osoby ustavené za účelem provozování určité společensky prospěšné činnosti. Dle nového Občanského zákoníku již nelze zakládat obecně prospěšné společnosti. Stávající obecně prospěšné společnosti se však transformovat nemusely a mohly nadále fungovat. Vznikla nová právní forma sociálního podnikání – sociální družstvo. Za tímto pojmem se skrývalo družstvo fungující na neziskových principech, které by mělo sloužit především sociální a pracovní integraci znevýhodněných osob. U evidované právnické osoby (církevní neziskové organizace) se nic nezměnilo a nadále zůstal v platnosti Zákon o církvích a náboženských společnostech.¹⁶

V roce 2015 existovaly v České republice tyto typy neziskových organizací:

- spolky,
- obecně prospěšné společnosti,
- ústavy,
- nadace,
- nadační fondy,
- společenství vlastníků jednotek,
- honební společenstva,

¹⁵ BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1650-9, str. 29.

¹⁶ DOBROZEMSKÝ, Václav, STEJSKAL, Jan. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-799-7, str. 28.

- politické strany a politická hnutí,
- církve a náboženské společnosti,
- veřejné vysoké školy,
- veřejné výzkumné instituce,
- profesní či jiné komory,
- organizace vznikající podle zvláštních předpisů na mezinárodní bázi.¹⁷

1.2 Příspěvkové organizace

Jednou z forem neziskových organizací jsou i příspěvkové organizace. Jsou zřizovány pro takové činnosti, které jsou většinou neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu.

Příspěvkové organizace jsou součástí veřejného sektoru. Provádějí činnosti, které nelze provozovat na principech samofinancování nebo ziskovosti. Poskytují služby za nižší dotované ceny, než jsou skutečné náklady, případně některé služby poskytují zdarma.

Mezi **oblasti působnosti příspěvkových organizací** na **municipální i celostátní úrovni** patří:

- věda a výzkum,
- obrana a bezpečnost,
- sociální péče,
- údržba komunikací,
- školství,
- kultura,
- zdravotnictví.¹⁸

¹⁷ *O neziskových organizacích*. [online] Praha: Neziskovky.cz, 2015. Aktualizace 20. 1. 2016 [cit. 27. 1. 2016]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538/fakta_neziskovky-v/

¹⁸ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9, str. 50.

Příspěvkové organizace jsou právnické osoby veřejného práva, které zřizuje stát nebo územní samosprávný celek (kraj nebo obec). Vznikají a zanikají rozhodnutím zřizovatele, jejich hospodaření se řídí zákonem. Dle typu zřizovatele existují:

- **Příspěvkové organizace státu**

- zřizovatel - stát nebo organizační složka státu,
- řídí se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů a následně zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů,
- hlavním posláním je zabezpečení základních funkcí státu.

- **Příspěvkové organizace územních samosprávných celků**

- zřizovatel - územní samosprávný celek (obec nebo kraj),
- řídí se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (malá rozpočtová pravidla),
- zabezpečují činnosti a záležitosti, které spadají do samostatné působnosti zřizovatele,
- od svého zřizovatele získávají svěřený majetek, se kterým hospodaří.¹⁹

1.2.1 Zřízení příspěvkové organizace

S ohledem na téma práce se následující podkapitoly budou týkat pouze příspěvkových organizací územně samosprávných celků.

Zřízení příspěvkové organizace územním samosprávným celkem je zcela v kompetenci příslušného zastupitelstva. Povinností zřizovatele je **vydat zřizovací listinu**, kterou přenáší na příspěvkovou organizaci povinnosti a část práv k majetku obce a finančním prostředkům rozpočtu obce.

¹⁹ OTRUSINOVÁ, Milana, KUBÍČKOVÁ, Dana. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek – po novele zákona o účetnictví*. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-342-4, str. 6.

Dle § 27 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, musí **zřizovací listina obsahovat tyto náležitosti:**

- úplný název zřizovatele,
- název a sídlo příspěvkové organizace a její identifikační číslo,
- vymezení hlavního účelu a odpovídajícího předmětu činnosti organizace,
- informaci o tom, zda bude organizace provozovat pouze hlavní činnost, nebo zda bude mít povoleno od zřizovatele provozovat doplňkovou činnost,
- informaci o svěřeném majetku a vymezení práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel svého zřízení,
- označení statutárních orgánů a způsob, jakým vystupují jménem organizace,
- vymezení doby, na kterou je organizace zřízena.

Další povinností zřizovatele je **zveřejnit informaci o zřízení příspěvkové organizace a znění zřizovací listiny v Ústředním věstníku České republiky**. Tato povinnost oznámení je do 15 dnů ode dne, kdy došlo k uvedené skutečnosti.

Zřizovatel má rovněž povinnost **podat návrh na zápis** nově vzniklé příspěvkové organizace **do obchodního rejstříku**. Příspěvková organizace jako právnická osoba vzniká dnem uvedeným v rozhodnutí zastupitelstva a ve schválené zřizovací listině.

Příspěvková organizace vydá po založení svůj statut, který podléhá schválení zřizovatelem. Následně **vydá i další vnitřní předpisy:**

- organizační řád,
- odpisový řád,
- pravidla hospodaření,
- pravidla pro oběh účetních dokladů a další vnitřní předpisy vyžadované platnými zákonnými ustanoveními.²⁰

V čele příspěvkové organizace je **ředitel**, který je jmenován zřizovatelem, je statutárním orgánem a jedná za příspěvkovou organizací navenek.

²⁰ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9, str. 50.

Hlavní a doplňková činnost

Hlavní činnost je veřejná služba, za jejímž účelem byla příspěvková organizace zřízena. Tato činnost není živnostenským podnikáním, neboť by nebyla splněna podmínka neziskovosti.

Doplňková činnost je činnost obdobného zaměření jako činnost hlavní, ale jejím poskytováním může příspěvková organizace získat příjem. Jejím účelem je co nejlepší využití veškerého ekonomického potenciálu příspěvkové organizace, který má ve svěřeném majetku i v odborné způsobilosti svých pracovníků, přičemž tato činnost nesmí narušovat plnění hlavních účelů, pro které byla příspěvková organizace zřízena. Sleduje se odděleně. Příjem z doplňkové činnosti kryje ztrátu hospodaření z hlavní činnosti a snižuje tak finanční zatížení zřizovatele, který poskytne příspěvek na činnost příspěvkové organizace snížený o zisk z doplňkové činnosti. Nemělo by se stát, aby doplňková činnost začala převažovat nad činností hlavní. Pokud produkuje příspěvková organizace zisk, může jej použít jen ve prospěch své hlavní činnosti. Zřizovatel však může organizaci povolit jiné využití tohoto zdroje. V případě, že zřizovatel své příspěvkové organizaci v její zřizovací listině vymezil okruhy doplňkové činnosti, učinil tak s vědomím, že tato doplňková činnost nebude ztrátová, ale naopak se sníží její neziskovost z hlavní činnosti. Proto má použití zisku doplňkové činnosti pro činnost hlavní přednost.²¹

Majetek příspěvkové organizace

Majetek, se kterým příspěvková organizace hospodaří a který spravuje, je majetek svěřený zřizovatelem této organizaci k hospodaření. Jeho rozsah musí být uveden ve zřizovací listině, kde jsou rovněž vymezena majetková práva, která příspěvkové organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel svého zřízení.

²¹ MITWALLYOVÁ, Helena. *Příspěvkové organizace v ČR*. [online]. Praha: VŠE, 2011. [cit. 3.3.2016]. Dostupné z: <http://www.google.cz/url?url=http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/PO-obecn%25C4%259B-aprobl%25C3%25A9my.doc&rct=j&frm=1&q=&esrc=s&sa=U&ved=0CBkQFjABahUKEwj0ypmT743HAhXM8RQKHY0CA10&sig2=Neai8tC4BiVTORkeg84opw&usg=AFQjCNG1UxgUxJilqe2OC7uugXCrymMwTw>

Pokud příspěvková organizace nabývá majetek, nabývá jej v zastoupení zřizovatele a nabývá jej pouze pro účely správy tohoto majetku a využití pro svoji činnost. Příspěvková organizace je tedy oprávněna nabývat majetek pouze na základě vůle zřizovatele.²²

1.2.2 Zrušení příspěvkové organizace

Příspěvková organizace územně samosprávných celků zanikne zrušením nebo sloučením na základě rozhodnutí zřizovatele. Dojde-li ke zrušení příspěvkové organizace, pak práva a závazky zrušené právnické osoby přecházejí na zřizovatele.

Pokud byla příspěvková organizace zřízena na dobu určitou, končí datem uvedeným v rozhodnutí zastupitelstva o jejím zřízení a ve zřizovací listině. Pokud byla zřízena na dobu neurčitou a zřizovatel rozhodne o jejím zrušení, pak zastupitelstvo obce musí tento záměr projednat a rozhodnout svým usnesením o termínu ukončení existence příspěvkové organizace. V obou případech je nutné vše řešit s předstihem, neboť např. činnosti vedoucí k ukončování existence organizace vyplývají ze lhůt uvedených v Zákoníku práce a z doby, po kterou bude trvat nezbytná inventarizace majetku a závazků. Rovněž musí být ukončeno účetnictví a musí být oznámeno o zániku právnické osoby všude, kde je příspěvková organizace evidována. Následujícím krokem je i rozhodnutí zřizovatele o umístění a užití svého majetku, se kterým zrušená příspěvková organizace hospodařila.²³

1.2.3 Kontrola příspěvkové organizace

Kontrola činnosti příspěvkových organizací ÚSC není v žádném právním předpise upravena komplexně. Dílčí úpravu lze nalézt v ustanovení § 27 odst. 9 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, které ukládá zřizovateli povinnost

²² MORÁVEK, Zdeněk, MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, PROKUPKOVÁ, Danuše. *Meritum Příspěvkové organizace 2012*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-736-0, str. 51.

²³ MORÁVEK, Zdeněk, MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, PROKUPKOVÁ, Danuše. *Meritum Příspěvkové organizace 2012*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-736-0, str. 28.

provádět kontrolu hospodaření svých zřízených příspěvkových organizací. Další dílčí úprava je v § 9 odst. 1 zákona o finanční kontrole, která ukládá povinnost územnímu samosprávnému celku kontrolovat podle tohoto zákona hospodaření s veřejnými prostředky u příspěvkových organizací. V zákoně č. 255/2012 Sb., o kontrole je v § 1 odst. 2 upraven postup kontrolních orgánů při kontrole právnických osob, vykonávané ze strany zřizovatele, nejde-li o kontrolu činnosti těchto právnických osob upravenou předpisy soukromého práva.

Kontrolní činnost na úseku hospodaření je vykonávána zřizovatelem, ale i poskytovatelem finančních prostředků. Za neoprávněné použití nebo zadržetí finančních prostředků jsou ukládány sankce v podobě odvodů do rozpočtu zřizovatele, nebo do rozpočtu kraje či do státního rozpočtu dle povahy poskytovatele.

Finanční kontrola

Předmětem finanční kontroly jsou veřejné prostředky, které zahrnují příjmy i výdaje veřejných rozpočtů a práva, věci a majetkové hodnoty, které patří územnímu samosprávnému celku, státu nebo dalším právnickým osobám, které jsou zahrnuty mezi orgány veřejné správy. Rozsah finanční kontroly a její uspořádání upravuje zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů.²⁴

Důvody provádění finanční kontroly v příspěvkové organizaci:

- příspěvková organizace je příjemcem veřejné finanční podpory (dotace, příspěvky a prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku),
- příspěvková organizace je zřízena orgánem veřejné správy (organizační složka státu nebo územní samosprávný celek).

²⁴ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě.

Hlavní cíle finanční kontroly:

- zajištění ochrany veřejných prostředků proti neúčelnému a neefektivnímu nakládání s veřejnými prostředky a proti rizikům a nesrovnalostem,
- dodržování právních předpisů a opatření,
- informování vedoucích orgánů veřejné správy o nakládání s veřejnými prostředky, o prováděných operacích a o průkazném účetním zpracování,
- kontrola hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti výkonu veřejné správy.

Finanční kontrola zahrnuje veřejnoprávní kontrolu, finanční kontrolu vykonávanou podle mezinárodních smluv a vnitřní kontrolní systém.

Veřejnosprávní kontrola

Veřejnosprávní kontrolu v příspěvkové organizaci vykonává zřizovatel, a to předběžnou, průběžnou a následnou. Kontroluje zejména soulad s právními předpisy, hospodárnost, efektivnost a účelnost při nakládání s veřejnoprávními prostředky.

Předběžná kontrola se provádí před rozhodnutím o schválení použití veřejných prostředků, prověřují se podklady předložené kontrolovanými osobami pro připravované operace.

Při průběžné kontrole se zjišťuje dodržování stanovených podmínek při čerpání finančních prostředků, soulad s právními předpisy a postupy, vypořádání a vyúčtování schválených operací. Dále je kontrolována včasnost a přesné zápisy o uskutečňovaných operacích.

Následná kontrola u vybraného vzorku operací prověřuje a vyhodnocuje, zda údaje o hospodaření s veřejnými prostředky věrně zobrazují zdroje, stav a pohyb těchto veřejných prostředků. Rovněž je prověřován soulad s právními předpisy, vnitřními směnicemi a schváleným rozpočtem organizace. Také se kontroluje, zda jsou plněna opatření k odstranění, zmírnění a předcházení rizik, která byla přijata příslušnými orgány veřejné správy. Tato kontrola je nejpoužívanější.

Vnitřní kontrolní systém

Vnitřní kontrolní systém je nedílnou součástí řízení organizace, skládá se z řídicí kontroly a interního auditu. Vnitřní kontrolní systém vytváří podmínky pro hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy, musí včas zajistit, vyhodnotit a snížit právní a další rizika realizovaných schválených záměrů a zajistit neprodlené podávání informací o výskytu závažných nedostatků a přijatých opatření k jejich nápravě. Jednotliví vedoucí zaměstnanci příspěvkové organizace musí mít v pracovní náplni vymezenou pravomoc a odpovědnost. V organizaci musí být jasné, kdo je příkazce operace, správce rozpočtu a hlavní účetní.

Příkazce operace je většinou statutární zástupce organizace, je to osoba pověřená k nakládání s veřejnými prostředky orgánu veřejné správy. Ve své kompetenci má rozhodování o zásadních věcech.

Správce rozpočtu je pověřený zaměstnanec, který je zodpovědný za správu rozpočtu orgánu veřejné správy.

Hlavní účetní je zodpovědná za vedení účetnictví orgánu veřejné správy. Je také pověřeným zaměstnancem.

V příspěvkové organizaci je možné sloučit funkci správce rozpočtu s funkcí hlavní účetní. Důvodem je nedostatek provozních zaměstnanců, neboť organizační struktura příspěvkové organizace je většinou jednoduchá.

Řídicí kontrola má tři části. Předběžná kontrola prověřuje, zda plánované a připravované operace jsou v souladu s právními předpisy a zda jsou v rozpočtu příspěvkové organizace finančně zabezpečeny. Průběžná a následná kontrola se zaměřuje na způsob provedení operací.

Úkolem **interního auditu** je nezávisle a objektivně přezkoumat fungování vnitřního kontrolního systému. Měl by to být nezávislý útvar přímo podřízený vedoucímu orgánu veřejné správy. V příspěvkové organizaci s jednoduchou organizační strukturou lze tuto funkci nahradit veřejnoprávní kontrolou zřizovatele.

2 FINANCOVÁNÍ NEPODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU

Neziskové organizace potřebují pro naplnění svého poslání zabezpečit finanční zdroje v dostatečné výši a ve vhodné struktuře. Financování neziskových organizací má svá specifika, která vyplývají z jejich neziskového postavení ve společnosti. V mnohých oblastech je jedinečné a inovativní, spojuje v sobě prvky ekonomické, sociální, finanční, marketingové i společenské. Zákonitosti financování určují vztah k neziskovým organizacím a jejich chování ve vztahu klient – nezisková organizace – financující orgán.

2.1 Obecné principy financování

Základní obecné principy financování neziskových organizací jsou:

- vícezdrojovost,
- samofinancování a fundraising,
- neziskovost,
- osvobození od daní.²⁵

Vícezdrojovost

Vícezdrojovost financování neziskové organizace spočívá v získávání a využívání více zdrojů financování s cílem zabezpečit nezávislost na jediném zdroji, a vyhnout se tak případným negativním důsledkům při jeho neočekávaném selhání.²⁶

Financování neziskových organizací lze klasifikovat podle různých kritérií:

- Dle způsobu získání:
 - interní (vlastní) zdroje,
 - externí (cizí) zdroje.

²⁵ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9, str. 94.

²⁶ ŠEDIVÝ, Marek, MEDLÍKOVÁ, Olga. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. ISBN 978-80-247-4041-6, str. 66.

- Dle charakteru zdrojů:
 - finanční zdroje (prostředky),
 - nefinanční zdroje (věcné dary, informace, know-how, dobrovolnictví).

- Dle původu zdrojů:
 - domácí, místní zdroje,
 - zahraniční zdroje.

- Dle financujícího subjektu:
 - veřejné zdroje (státní správa, samospráva, mezinárodní instituce, daňová asignace),
 - soukromé zdroje (nadace, podnikatelské subjekty, individuální dárci, církve a náboženské společnosti).²⁷

Samofinancování a fundraising

Samofinancování a fundraising jsou způsoby získávání finančních i nefinančních zdrojů pro zabezpečení činnosti neziskových organizací. Lze je získat buď vlastními kapacitami, nebo z vnějšího prostředí.

Samofinancování předpokládá vlastní činnost neziskové organizace a úzce souvisí s podnikáním, které vychází z jejího poslání. Mezi činnosti, které zajišťují samofinancování neziskové organizace, patří členské poplatky (příspěvky), platby za poskytované služby, prodej vlastního zboží a výrobků, příjmy z pronájmů, příjmy z využití hmotného i nehmotného majetku či finanční investice. Výhodou samofinancování je výrazné zvýšení objemu disponibilních finančních prostředků, překlenutí období nedostatku finančních prostředků z dotací a grantů, posílení managementu nebo pozitivní zviditelnění neziskové organizace.²⁸

²⁷ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9, str. 95.

²⁸ BOUKAL, Petr, VÁVROVÁ, Hana a kol. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1293-8, str. 41.

Boukal píše, že „*Fundraising představuje systematické získávání finančních i nefinančních zdrojů, které potřebuje nezisková organizace k realizaci svého poslání prostřednictvím jednotlivých projektů. Je to průběžná plánovaná činnost, která naplňuje finančně-ekonomickou strategii neziskové organizace. Hlavním rysem je systematicčnost a šíře zahrnující finanční i nefinanční zdroje.*“²⁹

Fundraisingové aktivity zabezpečuje **fundraiser**, který může být kmenovým zaměstnancem neziskové organizace, nebo externím specialistou najatým na zpracování projektových žádostí, organizací benefičních akcí, veřejných sbírek či kompletního zajištění fundraisingu.

Neziskovost

Nezisková organizace není založena za účelem zisku, proto nemohou být vytvořené příjmy nebo zisk použity k obohacení vlastníků organizace a jejích členů. Všechny příjmy musí být použity na úhradu nákladů činností souvisejících s naplňováním poslání organizace. To je hlavní odlišností od podnikatelského sektoru. U neziskových organizací je vhodné respektovat podmínku transparentnosti alokace a získávání zdrojů, hlavně z hlediska pozitivního vnímání dárců a veřejnosti. Organizace by měla být schopna kdykoliv prokázat původ svého financování, účelnost použití prostředků a neziskový princip hospodaření. Měla by zabezpečit, aby byl dárcem nebo donátorem pravidelně informován o čerpání a použití svých financí, např. prostřednictvím tiskových zpráv, informací na webových stránkách nebo ve výroční zprávě.³⁰

Osvobození od daní

Princip osvobození neziskových organizací od daní je všeobecným principem ve vyspělých zemích. Je uplatňován dvěma směry – vztahuje se na organizačně-právní formu, nebo se vztahuje na činnosti poskytované organizací bez ohledu na právní formu.

²⁹ BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing a.s., 2013. ISBN 978-80-247-4487-2, str. 34.

³⁰ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9, str. 97.

Rozlišují se tři základní daňové režimy pro toky peněžních prostředků plynoucích do i z neziskové organizace:

- **osvobození finančních toků neziskové organizace od daní** – nejčastěji osvobození příjmů z hlavní a podnikatelské činnosti neziskové organizace od daně z příjmů právnických osob,
- **úlevy na daních neziskovým organizacím** – nezisková organizace jako daňový poplatník má možnost po vypočítání daňové povinnosti uplatnit snížení daňové povinnosti v různé výši,
- **úlevy na daních přispěvatelům** – veřejná podpora soukromých osob, které poskytují prostředky neziskovým organizacím; přispěvatelé mají možnost uplatnit si výši příspěvku (daru) jako nezdanitelnou část základu daně nebo odčitatelnou položku.³¹

2.2 Financování školství

Školství je ve většině zemí světa považováno za jednu z **prioritních povinností státu**. Vzdělání občanů se stává důležitým zájmem státu, neboť růst kvalifikované pracovní síly přispívá k mobilitě a flexibilitě pracovní síly a tím i k rozvoji celé ekonomiky. Důvodů pro zahrnutí vzdělání mezi statky poskytované nebo financované státem je několik. Za hlavní argumenty pro státní zásahy ve školství lze považovat externality vzdělání, tržní selhání na trhu se vzděláním, umožnění přístupu ke vzdělání i sociálně slabším skupinám obyvatel a zájem společnosti na vzdělání obyvatel.³²

Problematika školství je legislativně upravena zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

³¹ STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9, str. 98.

³² OCHRANA, František. PAVEL, Jan. VÍTEK, Leoš a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3228-2, str. 107.

Školství v České republice se rámcově rozděluje na **školství přímo řízené a na školství regionální**.

Mezi **přímo řízené organizace** patří vysoké školy, ať už veřejné, státní nebo soukromé a dále výzkumné ústavy nebo Česká školní inspekce.

Regionální školství zahrnuje všechny školy kromě škol vysokých - vyšší odborné školy, základní školy, mateřské školy, gymnázia, střední odborné školy, střední odborné učiliště a školská zařízení.

Převážná část školství je **financována prostřednictvím veřejných rozpočtů**. Velký vliv na kvalitu vzdělávání jednotlivých školských zařízení má dostatek finančních prostředků, které má provozovatel školského zařízení v daný okamžik k dispozici. Financování školství probíhá za pomoci finančních prostředků, které jsou přiděleny z kapitoly 333 státního rozpočtu Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT).

Druhým základním zdrojem finančních prostředků pro školství jsou **příspěvky obcí a měst** na jejich hospodářský provoz. Obce získávají finanční prostředky ze státního rozpočtu jako účelovou neinvestiční dotaci. Tyto prostředky doplňují ze svých zdrojů a financují jimi místní školství. Na financování některých vzdělávacích zařízení se také podílejí **EU či určitá ministerstva**. Financování školství probíhá u jednotlivých druhů školských zařízení odlišně.³³

2.2.1 Financování regionálního školství

Do regionálního školství se počítají **tyto školy**:

- mateřské školy a předškolní zařízení,
- základní školy včetně nižších ročníků gymnázií,
- speciální školy,
- gymnázia,
- střední odborné školy,

³³ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4, str. 244.

- střední odborná učiliště a integrované střední školy,
- vyšší odborné školy,
- základní umělecké školy a jazykové školy.

V regionu (nejčastěji v jednom kraji) o hospodaření s finančními prostředky rozhodují ty instituce, které vykonávají státní správu v příslušném školství. Jsou to obce, odbory školství krajských úřadů, MŠMT, Česká školní inspekce, školské rady a ředitelé škol a školských zařízení. Na velikost rozpočtu jednotlivých škol a školských zařízení má vliv počet žáků a dětí.

Obec jako zřizovatel školy zabezpečuje investiční výdaje a neinvestiční náklady (kromě mzdových prostředků pro zaměstnance, učebnic a školních pomůcek a potřeb hrazených státem).

Odbor školství krajských úřadů řídí veškeré školství v rámci kraje, kromě škol vysokých. V oblasti ekonomiky má na starosti přidělování finančních prostředků školám. Použití těchto finančních prostředků lze členit:

Přímé náklady na vzdělávání:

- prostředky na platy, náhrady platů a odměny za pracovní pohotovost,
- odstupné,
- výdaje na úhradu pojistného,
- příděly do FKSP,
- výdaje na učební pomůcky, učebnice a školní potřeby, pokud se žákům poskytují bezplatně.

Provozní náklady (neinvestiční náklady):

- povinné pojištění zaměstnanců,
- výdaje na školení zaměstnanců,
- cestovné,
- stravování zaměstnanců aj.³⁴

³⁴ HYÁNEK, Vladimír, PROUZOVÁ, Zuzana, ŠKARABELOVÁ, Simona. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978- 80-210-4423-4, str. 160.

Odbor školství krajského úřadu ekonomicky zabezpečuje školy a školská zařízení, které zřizuje územní samosprávný celek, kontroluje jejich efektivnost hospodaření a provádí s nimi finanční vypořádání. Má na starosti i školy a školská zařízení zřizované soukromými osobami.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vede Rejstřík škol a školských zařízení všech zřizovatelů a zařazuje do něj školy a školská zařízení. MŠMT zajišťuje a provádí kontrolu správnosti a efektivnosti využití finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu, z Národního fondu a prostředků ze zahraniční. Dále řídí výkon státní správy ve školství a odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. MŠMT reguluje regionální školství limity. Těmito limity omezuje prostředky na platy, počet zaměstnanců a stanovuje průměrný měsíční plat.³⁵

Školy zřízené jako příspěvkové organizace se musí řídit zákony a vyhláškami o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu. Hlavním příjmem školy jsou **dotace**, které poskytuje ze svého rozpočtu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy prostřednictvím příslušného odboru školství krajského úřadu.

Mezi další zdroje patří **fondy**. Škola si odepisováním hmotného investičního majetku zajišťuje zdroj finančních prostředků na nákup či realizaci investic, pokud příslušné prostředky nezíská od svého zřizovatele. Jestliže má škola zlepšený hospodářský výsledek, může si zisk nechat pro svoji činnost do dalšího období, aniž by se o tuto částku krátily přidělené prostředky pro další rok. Škola může vykonávat **doplňkovou činnost**, pokud není vykonávána na úkor jejího poslání. Ze zisku pak dotuje příslušné fondy.

Hlavní příjmové položky školy jsou:

- dotace od krajského úřadu,
- příspěvky od zřizovatele,
- úroky z vlastních finančních prostředků,

³⁵ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4, str. 246.

- prodej materiálu a majetku,
- ostatní výnosy.³⁶

Výdaje škol jsou děleny dle charakteru na investiční a neinvestiční. Investiční náklady vynakládá škola na pořízení dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku. Převážnou část výdajů však tvoří neinvestiční výdaje.

Mezi **hlavní neinvestiční výdajové položky** na provoz školy patří:

- náklady na platy, sociální a zdravotní pojištění, příděl do FKSP,
- náklady na energie a materiál,
- náklady na daně a poplatky,
- náklady na služby, cestovné a ostatní náklady.

V **regionálním školství** se finanční prostředky poskytují podle počtu žáků a podle nákladnosti poskytovaného vzdělání. Mezi **všeobecné zásady** pro rozpis finančních prostředků pro školy patří **spravedlnost, průhlednost, hospodárnost a objektivnost**.

Regionální školství je financováno vícezdrojově. Školy získávají finanční prostředky ze státního rozpočtu, od svého zřizovatele, ze své vlastní a doplňkové činnosti, z fondů organizací a z ostatních zdrojů (dary, programy EU, plnění pojišťoven).

Rozpis finančních prostředků probíhá tzv. **normativní metodou** podle průměrných neinvestičních výdajů připadajících na jednotku výkonu. **Normativy jsou republikové a krajské.**

Republikové normativy slouží pro rozpis rozpočtu finančních prostředků státního rozpočtu na jednotlivé kraje. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je stanovuje jako průměrný příspěvek státu na výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové

³⁶ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4, str. 256.

kategorie v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání. Republikové normativy se stanovují jako průměrné hodnoty pro celou republiku.³⁷

Objem výdajů je celkovou výší přímých neinvestičních výdajů (NIV) poskytovaných ze státního rozpočtu, členěných na mzdové prostředky (MP) a odvody a na ostatní neinvestiční výdaje (ONIV). Součástí republikových normativů je také limit počtu zaměstnanců připadajících na 1 000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii.

Do celkového objemu přímých NIV se kromě výdajů na vzdělávání započítávají i výdaje na stravování, ubytování a na zdravotní postižení, výdaje na zájmové vzdělávání, výdaje na volnočasové aktivity a výdaje na poradenské služby.

Krajský úřad rozepisuje finanční prostředky školám a školským zařízením podle krajských (místních) normativů ve struktuře závazných ukazatelů.

Normativní rozpis má dva postupné kroky, kterými stanovuje:

- normativní počet pedagogických a nepedagogických pracovníků a těmto počtům odpovídající výši mzdových prostředků,
- normativní objem ostatních NIV.

Základní normativní ukazatele jsou:

V ...	výkony (počet žáků, studentů, chovanců),
NP...	výkon připadající na 1 plný úvazek pedagogického pracovníka (např. počet žáků, chovanců),
N _O ...	výkon připadající na 1 plný úvazek nepedagogického pracovníka,
ONIV ...	výše ostatních neinvestičních výdajů na 1 žáka.

³⁷ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4, str. 258.

Rozhodující je hodnota normativu N_P , který se vypočte dle vzorce: $N_P = \check{Z} / (H/VP)$

kde: \check{Z} ... průměrný počet žáků ve třídě,

H ... finančně zabezpečený průměrný počet hodin odučený týdně ve třídě,

VP ... průměrná míra vyučovací povinnosti pedagogů v hodinách za týden,

N_{P_P} ... normativní počet pedagogů, $NPP = V/N_P$.³⁸

Krajské normativy stanoví krajský úřad jako **výši výdajů připadajících na jednotku výkonu na kalendářní rok v rámci daného kraje**. Odbor školství rozepisuje rozpočet pro všechny školské organizace. Vypracuje **místní normativy**, které zohledňují místní podmínky a priority, přičemž republikové normativy jsou závazné.

Jednotlivé kraje si podle vlastních podmínek pro jednotlivé roky normativy upravují. Pro stejné typy škol lze normativ dále rozčlenit do několika pásem, čímž vzniká tzv. **pásmový normativ**, který zohledňuje např. celkovou velikost školy nebo stáří školy. V tabulce 1 je zachycena výše republikových normativů pro rok 2015.

Tabulka 1: Výše republikových normativů pro rok 2015 (v Kč)

Věková kategorie	NIV celkem Kč/žák	MP + odvody nepedagogů Kč/žák	ONIV celkem Kč/žák	Počet zaměstnanců na 1 000 žáků
3 - 5 let	39 235	38 735	500	126,96
6 - 14 let	50 423	49 338	1 085	128,93
15 - 18 let	58 313	57 243	1 070	143,69
19 - 21 let	49 755	49 055	700	126,96
KZÚV	239 179	236 679	2 500	689,92

Zdroj: Rozpočet MŠMT na rok 2015, vlastní zpracování dle <http://www.msmt.cz>, 2016

Vysvětlivky k tabulce: NIV = neinvestiční výdaje, MP = mzdové prostředky, ONIV = ostatní neinvestiční výdaje, KZÚV = Krajská zařízení ústavní výchovy.

Výše normativů pro jednotlivé typy škol je stanovena podle příslušných učebních plánů, podle vyhlášky určující maximální počet žáků ve třídě, podle počtu vyučovacích hodin u předmětů, u kterých se dělí třídy aj.

³⁸ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4, str. 258.

2.3 Financování příspěvkové organizace

Finanční hospodaření příspěvkových organizací územně samosprávných celků je ovlivněno vztahem k rozpočtu zřizovatele. Má však na něj vliv i působení zřizovatele na ekonomické rozhodování příspěvkové organizace.

Příspěvkové organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými:

- vlastní činností,
- z rozpočtu svého zřizovatele.

Mezi další zdroje patří:

- prostředky svých fondů,
- peněžité dary od fyzických a právnických osob,
- peněžní prostředky poskytnuté z Národního fondu,
- peněžní prostředky poskytnuté ze zahraničí.

Příspěvková organizace dále hospodaří s dotacemi:

- na úhradu provozních výdajů, které jsou nebo mají být kryty z rozpočtu Evropské unie, včetně stanoveného podílu státního rozpočtu na financování těchto výdajů,
- na úhradu provozních výdajů podle mezinárodních smluv, na základě kterých jsou České republice svěřeny prostředky z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru, z finančního mechanismu Norska a programu švýcarsko-české spolupráce.³⁹

2.3.1 Peněžní prostředky získané vlastní činností

Příspěvková organizace **zajišťuje činnosti**, které jsou vymezené ve zřizovací listině **jako účel jejího zřízení**. Má však možnost také provádět **doplňkovou činnost**.

³⁹ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, §28.

Zisk z doplňkové činnosti může být použit ve prospěch své hlavní činnosti, popřípadě jí může zřizovatel povolit jiné využití tohoto zdroje.⁴⁰

Finanční prostředky získané vlastní činností jsou v poměru k prostředkům nutným pro zabezpečení své činnosti zpravidla **nižší**.

2.3.2 Peněžní prostředky získané z rozpočtu zřizovatele

Finanční hospodaření příspěvkové organizace je závislé na výši příspěvku z rozpočtu zřizovatele. Příspěvková organizace musí každoročně sestavit **návrh rozpočtu** a předložit jej **ke schválení zřizovateli**. Rozpočet musí být vyrovnaný i po zahrnutí příspěvku od zřizovatele, musí **obsahovat závazné ukazatele**, kterými jsou neinvestiční prostředky celkem, platy, ostatní osobní náklady a počet pracovníků. Musí obsahovat pouze náklady a výnosy, které bezprostředně souvisí s předmětem hlavní činnosti.

Zřizovatel návrh rozpočtu posoudí a po schválení poskytne příspěvkové organizaci **příspěvek na provoz**, který organizace použije na úhradu provozních činností, na údržbu, na energie a opravy.

Příspěvková organizace musí **zajistit, aby nezhoršila stanovený hospodářský výsledek**, nesmí se zavazovat k úhradám, které nemá kryté svým rozpočtem. V případě, že skutečná výše nákladů a výnosů v průběhu rozpočtového roku neodpovídá jejich rozpočtované výši, je povinna učinit opatření, která zajistí vyrovnaní rozpočtu.

Příspěvková organizace může v případě nedostatku finančních prostředků na nezbytné investiční výdaje požádat svého zřizovatele o poskytnutí **investičního příspěvku**. Tento příspěvek je však účelový a pro organizaci závazný. Nedodržení účelovosti je důvodem k odvodu finančních prostředků do rozpočtu zřizovatele.

Zřizovatel může příspěvkové organizaci **uložit odvod do svého rozpočtu**, pokud:

- její plánované výnosy překračují její plánované náklady, a to jako závazný ukazatel rozpočtu,

⁴⁰ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, §28, odst. 5.

- její investiční zdroje jsou větší, než je jejich potřeba užití dle rozhodnutí zřizovatele,
- porušila rozpočtovou kázeň.⁴¹

Rozpočtová kázeň je porušena, pokud příspěvková organizace:

- použije finanční prostředky od svého zřizovatele v rozporu se stanoveným účelem,
- převede do svého peněžního fondu více finančních prostředků, než stanoví zákon o rozpočtových pravidlech nebo než rozhodl zřizovatel,
- použije prostředky svého peněžního fondu na jiný účel,
- použije své provozní prostředky na účel, na který měly být použity prostředky jejího peněžního fondu,
- překročí stanovený nebo přípustný objem prostředků na platy, pokud toto překročení do konce běžného roku nekryla ze svého fondu odměn.⁴²

2.3.3 Peněžní fondy příspěvkové organizace

Příspěvková organizace vytváří dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů peněžní fondy, a sice rezervní fond, investiční fond, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb. Jsou významným nástrojem hospodaření, neboť díky nim lze manipulovat s hospodářským výsledkem. Aby byla práce s fondy efektivní, je nutné znát všechny způsoby, jakými jsou fondy naplňovány a podle toho pak řídit vlastní peněžní toky.⁴³

Rezervní fond

Rezervní fond tvoří příspěvková organizace ze zlepšeného výsledku hospodaření na základě schválení jeho výše zřizovatelem na konci roku, sníženého o případné převody do fondu odměn.

⁴¹ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, §28, odst. 6.

⁴² Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, §28, odst. 7.

⁴³ MERLÍČKOVÁ RUŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. Praha: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-675-4, str. 42.

Dalším **zdrojem fondu** mohou být peněžní dary a prostředky převedené podle § 28 odst. 3 zákona o rozpočtových pravidlech. Jedná se o poskytnuté dotace na úhradu provozních výdajů, nespotřebované do konce kalendářního roku, které se mohou do rezervního fondu převést jako zdroj financování v následujících letech a poté se použijí pouze na stanovený účel.

Rezervní fond slouží s výjimkou výše převedených prostředků k dalšímu rozvoji příspěvkové organizace, k časovému překlenutí dočasného nesouladu mezi výnosy a náklady, k úhradě případných sankcí uložených zřizovatelem za porušení rozpočtové kázně a k úhradě ztráty z předchozích let. Se souhlasem zřizovatele může být část prostředků z rezervního fondu použita příspěvkovou organizací na posílení investičního fondu.⁴⁴

Investiční fond

Investiční fond vytváří příspěvková organizace k financování svých investičních potřeb.

Zdrojem fondu jsou odpisy hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, které provádí příspěvková organizace po odsouhlasení odpisového plánu zřizovatelem. Dalšími zdroji fondu jsou investiční dotace z rozpočtu zřizovatele, investiční příspěvky ze státních fondů, převody z rezervního fondu ve výši povolené zřizovatelem a dary a příspěvky od jiných subjektů, jsou-li určeny k investičním účelům. Zdrojem fondu může být i výnos z prodeje svěřeného dlouhodobého hmotného majetku, pokud to zřizovatel připustí, i výnos z prodeje majetku ve vlastnictví příspěvkové organizace.

Příspěvková organizace **používá investiční fond** k financování investičních výdajů, k úhradě investičních úvěrů nebo půjček, k odvodu do rozpočtu zřizovatele, pokud takový odvod uložil a k posílení zdrojů určených na financování údržby a oprav majetku, které organizace používá pro svou činnost.⁴⁵

⁴⁴ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, §30.

⁴⁵ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, §31.

Fond odměn

Fond odměn je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření příspěvkové organizace po jeho schválení a rozdělení zřizovatelem, a sice do výše jeho 80 %, nejvýše však do výše 80 % stanoveného nebo přípustného objemu prostředků na platy.

Fond odměn používá příspěvková organizace na úhradu případného překročení prostředků na platy a na úhradu odměn zaměstnancům.⁴⁶

Fond kulturních a sociálních potřeb

Fond kulturních a sociálních potřeb **je tvořen základním přidělem ve výši 1 %** z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy, náhrady platů, odměny za pracovní pohotovost, odměny a ostatní plnění za vykonávanou práci.

Další příjmy fondu tvoří náhrady škod a pojistných plnění od pojišťovny vztahujících se k majetku pořízeného z fondu, peněžní dary určené do fondu a příjmy z pronájmu rekreačních a sportovních zařízení, na jejichž provoz příspěvková organizace přispívá.

Příspěvková organizace sestavuje rozpočet fondu a stanoví způsob jeho čerpání. **Fond se naplňuje zálohově** z roční plánované výše v souladu s jeho schváleným rozpočtem. Peněžní prostředky fondu se musí ukládat na samostatný bankovní účet. V rámci účetní závěrky provede příspěvková organizace vyúčtování skutečného základního přidělu.

Fond kulturních a sociálních potřeb **slouží k zabezpečování kulturních, sociálních a dalších potřeb** a je určen zaměstnancům v pracovním poměru k příspěvkové organizaci a dalším osobám (např. žákům středních odborných učilišť, interním vědeckým aspirantům, důchodcům, kteří pracovali u příspěvkové organizace nebo rodinným příslušníkům zaměstnanců).

Z fondu mohou být hrazeny věcné nebo peněžní dary zaměstnancům při pracovních a životních výročích, odchodu do starobního důchodu nebo za mimořádnou

⁴⁶ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, §32.

aktivitu ve prospěch zaměstnavatele, příspěvky na závodní stravování, příspěvky na penzijní připojištění a na soukromé životní pojištění, příspěvky na rekreaci, půjčky na bydlení na základě písemné smlouvy, případně příspěvky na vstupenky na kulturní a sportovní akce a na vzdělávací kurzy.⁴⁷

2.3.4 Výsledek hospodaření

Po skončení roku vykáže příspěvková organizace **hospodářský výsledek**, který je tvořen výsledkem hospodaření z hlavní činnosti a ziskem tvořeným z doplňkové činnosti po zdanění.

Cílem příspěvkové organizace je dosáhnout zlepšeného hospodářského výsledku, který vznikne v případě, že skutečný hospodářský výsledek je vyšší než hospodářský výsledek stanovený ve finančním vztahu k rozpočtu zřizovatele, tj. plánový hospodářský výsledek.

Takto získané finanční prostředky si příspěvková organizace ponechá a po schválení zřizovatelem **provede odvod do fondu odměn a posléze do rezervního fondu**. Zlepšeného hospodářského výsledku může organizace také dosáhnout úsporou svých provozních nákladů nebo překročením plánovaných výnosů. Pokud hospodaření příspěvkové organizace za běžný rok po zahrnutí příspěvku na provoz skončí ztrátou, uhradí organizace tuto ztrátu ze svého rezervního fondu.

⁴⁷ Vyhláška Ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb.

3 PŘEDSTAVENÍ NEPODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU

3.1 Základní informace o příspěvkové organizaci

Charakteristika školy

Název školy:	Základní škola Horšovský Týn, okres Domažlice, příspěvková organizace
Adresa:	Zámecký park 3, 346 01 Horšovský Týn
Právní forma:	příspěvková organizace
IČO:	48343013
DIČ:	CZ48343013
Statutární zástupce:	Mgr. Pavel Jánský, ředitel
Název zřizovatele:	Město Horšovský Týn
Adresa zřizovatele:	náměstí Republiky 52, 346 01 Horšovský Týn
Zařazení do rejstříku škol:	Č. j. 27-233/2005-21, Rozhodnutí MŠMT ze dne 16. 1. 2006

Obrázek 3: Základní škola Horšovský Týn

Zdroj: Základní škola Horšovský Týn, <http://www.zshtyn.cz>, 2016

Zřizovací listina

Základní škola Horšovský Týn, Zámecký park 3, okres Domažlice byla zřízena dnem 1. 1. 1995 usnesením Zastupitelstva města Horšovský Týn č. 32 ze dne 24. 10. 1994 jako příspěvková organizace s právní subjektivitou. Od 1. 1. 2002 došlo ke sloučení škol Základní školy Horšovský Týn, Vrchlického 36, okres Domažlice a Základní školy Horšovský Týn, Zámecký park 3, okres Domažlice, kdy se ponechal název Základní škola Horšovský Týn, Zámecký park 3, okres Domažlice.

Původní zřizovací listina má k dnešnímu dni již 5 dodatků schválených Zastupitelstvem města Horšovský Týn, a proto bylo ke dni 4. 10. 2010 pro přehlednost vydáno Úplné znění zřizovací listiny (viz příloha A).

3.2 Vymezení hlavního účelu a předmětu činnosti

Hlavní účel a předmět činnosti příspěvkové organizace Základní škola Horšovský Týn, okres Domažlice, je vymezen zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a příslušnými prováděcími předpisy.

Hlavní činnost

Základní škola Horšovský Týn, okres Domažlice byla zřízena za účelem poskytování vzdělání a výchovy.

Příspěvková organizace vykonává činnost těchto škol a školských zařízení:

- Základní škola – poskytuje základní vzdělání.
- Školní družina – slouží výchově, vzdělávání a zájmové činnosti žáků.
- Školní klub – organizuje využití volného času dětí v podobě zájmových kroužků.
- Školní jídelna – zabezpečuje v hlavní činnosti stravování žáků a vlastních zaměstnanců a v doplňkové činnosti stravování cizích strávníků.

Doplňková činnost

Príspevková organizace má ve zřizovací listině povoleno **provozování těchto doplňkových činností:**

- hostinská činnost,
- mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů a školení včetně lektorské činnosti,
- poskytování závodního stravování cizím strážníkům na základě smlouvy o závodním stravování.⁴⁸

Doplňkové činnosti jsou **provozovány podle vnitřních směrnic**, které schválil zřizovatel. Tyto vnitřní směrnice jsou součástí vnitřního kontrolního systému organizace.

Základní škola Horšovský Týn, okres Domažlice **nesmí provozovat doplňkové činnosti na úkor hlavního účelu** stanoveného zřizovací listinou, doplňkové činnosti nesmí být ztrátové a prostředky získané z těchto činností musí být použity pro zkvalitnění stanoveného hlavního účelu.

Doplňková činnost je v účetnictví **sledována odděleně od hlavní činnosti**. Výkony, služby a práce produkované v rámci doplňkové činnosti se realizují podle platných cenových předpisů.

3.3 Počet žáků v období 2011-2015

Počet žáků v Základní škole se v sledovaných letech mění. V roce 2011 navštěvovalo školu 528 žáků. V následujícím roce 2012 se jejich počet propadl o 13 žáků. Tento rok byl pro školu zlomový, neboť počet žáků se od roku 2012 neustále zvyšuje. V roce 2014 již dosahuje počet žáků v základní škole čísla 541 a o rok později školu navštěvuje dokonce 561 žáků. Tento stav je však stále nižší, než nabízí kapacita školy.

⁴⁸ Zřizovací listina.

Žáci prvního stupně mají možnost navštěvovat **školní družinu**, která nabízí 85 míst. **Školní klub** je již určen pro všechny žáky a jeho kapacita je 200 míst. Obě školní zařízení jsou v letech 2011–2015 plně využívána. Zájem o ně je ve sledovaných letech dokonce mnohem větší, proto škola požádala o navýšení kapacity u školní družiny pro rok 2016 na 120 žáků.

Základní škola zajišťuje pro své žáky a zaměstnance stravování **ve školní jídelně**. Tuto možnost v letech 2011–2015 využívá většina žáků. V posledním sledovaném roce 2015 však počet stravujících se žáků klesl, přestože počet žáků navštěvujících základní školu vzrostl.

Vše je zdokumentováno v následující tabulce 2.

Tabulka 2: Počet žáků v jednotlivých školských zařízeních v letech 2011-2015

Školské zařízení	Kapacita	Počet žáků				
		2011	2012	2013	2014	2015
Základní škola	800	528	515	519	541	561
Školní družina	85	85	85	85	85	85
Školní klub	200	200	200	200	200	200
Školní jídelna - žáci	1060	509	491	480	516	511
Školní jídelna - zaměstnanci		48	47	46	44	45
Školní jídelna - cizí strávníci		184	182	161	145	143

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

V tabulce 2 jsou uvedeny rovněž i počty stravujících se zaměstnanců a cizích strávníků, jimž školní jídelna zajišťuje stravování v rámci své doplňkové činnosti. Počet cizích strávníků má od roku 2011 klesající trend.

Celkový počet žáků, zaměstnanců a cizích strávníků ve všech sledovaných letech zdaleka nedosahuje kapacitním možnostem školní jídelny, která je 1 060 strávníků.

4 ANALÝZA PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ ZÁKLADNÍ ŠKOLY HORŠOVSKÝ TÝN

Analyzovaným obdobím jsou roky 2011–2015. V následující tabulce 3 jsou uvedeny příjmy i výdaje v hlavní činnosti i v doplňkové činnosti. Doplňková činnost nesouvisí s hlavní činností a není financována z příspěvku od zřizovatele. Případný zisk z doplňkové činnosti je využíván na financování hlavní činnosti Základní školy Horšovský Týn.

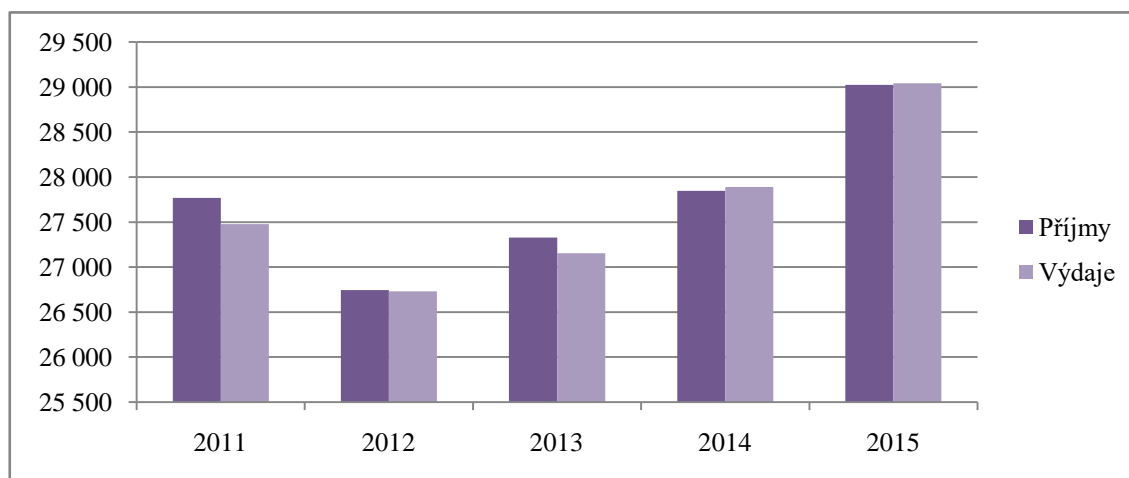
Tabulka 3: Příjmy a výdaje v letech 2011–2015 (v tis. Kč)

Položky	2011	2012	2013	2014	2015
Hlavní činnost	26 679	25 721	26 280	26 506	27 830
Doplňková činnost	1 089	1 026	1 048	1 342	1 192
Příjmy	27 768	26 747	27 328	27 848	29 022
Hlavní činnost	26 389	25 706	26 106	26 550	27 851
Doplňková činnost	1 089	1 025	1 047	1 338	1 192
Výdaje	27 478	26 731	27 153	27 888	29 043

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Údaje v tabulce 3 byly získány z podrobných rozborů hospodaření, které musí Základní škola pravidelně předkládat svému zřizovateli. Grafické znázornění příjmů a výdajů z výše uvedené tabulky představuje obrázek 4.

Obrázek 4: Vývoj příjmů a výdajů v letech 2011–2015 (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Z grafického vyjádření dat je patrné, že v roce 2012 došlo k poklesu příjmů. Následně musely být omezeny i výdaje. Důvodem nižších příjmů bylo rozhodnutí vlády ČR ponížít platy zaměstnanců ve státní a veřejné správě o 10 %. Základní škola pak obdržela od Plzeňského kraje nižší dotaci.

4.1 Analýza příjmů

Příjmy Základní školy Horšovský Týn zahrnují veškeré přijaté finanční prostředky, které měla organizace k dispozici pro svou činnost v letech 2011–2015. Jednotlivé příjmy v druhovém členění jsou zachyceny v tabulce 4.

Tabulka 4: Příjmy v druhovém členění v letech 2011–2015 (v tis. Kč)

Příjmy v druhovém členění	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy z prodeje služeb	1 073	1 021	1 042	1 333	1 174
Příjmy z pronájmu	3	5	4	8	15
Příjmy z vlastních výkonů	2 312	2 447	2 572	2 641	2 776
Čerpání fondů	91	0	0	0	0
Úroky	1	1	0	0	0
Výnosy z činnosti	325	403	383	222	438
Příspěvek od zřizovatele	3 260	3 124	3 290	3 123	3 009
Dotace od Plzeňského kraje	20 703	19 745	20 037	20 521	21 610
Celkem příjmy	27 768	26 746	27 328	27 848	29 022

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Z rozboru příjmů Základní školy Horšovský Týn **v druhovém členění** dle tabulky 4 je patrné, že **největší podíl** na celkových příjmech **tvorí dotace od Plzeňského kraje**. Jsou to finanční prostředky z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a z Evropského sociálního fondu, které jsou prostřednictvím Plzeňského kraje převáděny na běžný účet školy.

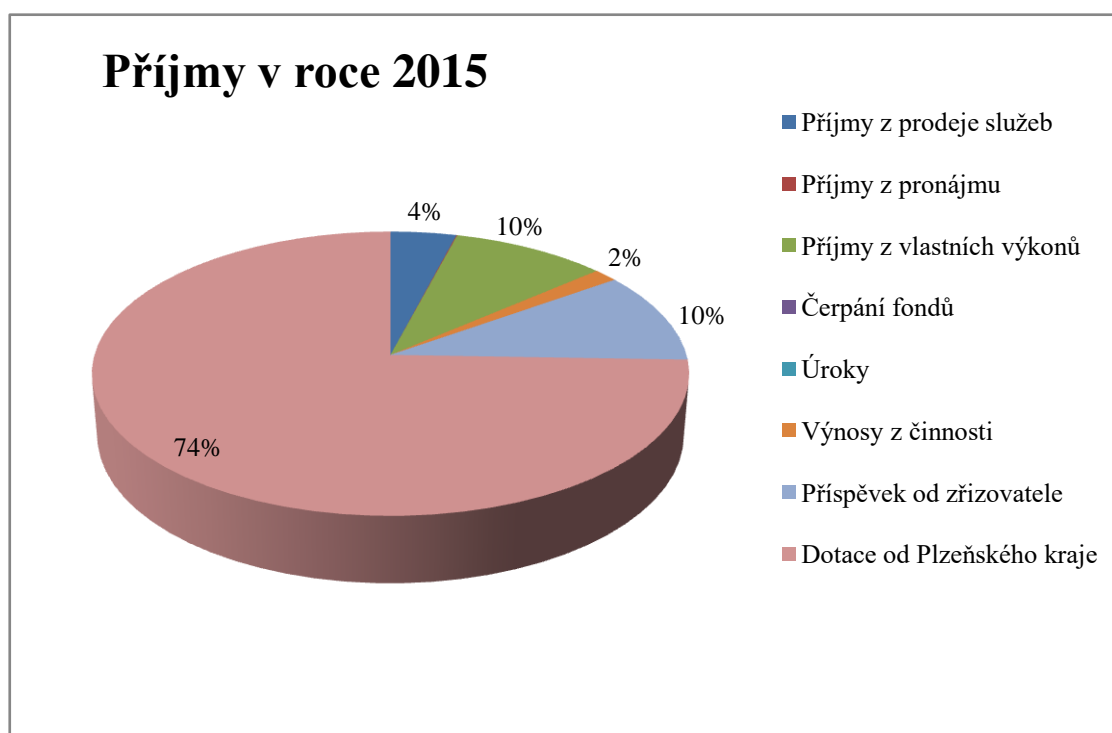
Druhým významným příjmem školy je **příspěvek z rozpočtu zřizovatele**, kterým je Město Horšovský Týn. Příspěvek je určen na provozní výdaje a v případě investičního příspěvku na financování investic.

Dalšími významnými příjmy školy jsou **příjmy z vlastních výkonů**, které obsahují zejména úhrady za stravné od žáků a zaměstnanců školy a úplaty za zájmové

vzdělávání ve školní družině. Dalšími významnými příjmy jsou příjmy z prodeje služeb, výnosy z činnosti a čerpání fondů. Nejmenší podíl na celkových příjmech mají úroky z běžného účtu a příjmy z pronájmu.

Pro lepší ilustrativnost představuje následující obrázek 5 **procentní složení příjmů v roce 2015**. V tomto roce se dotace od Plzeňského kraje podílela na celkových příjmech 74 %, příjmy z vlastních výkonů a příspěvek od zřizovatele shodně 10 %, příjmy z prodeje služeb 4 % a výnosy z činnosti 2 %. Položky příjmy z pronájmu a úroky jsou ve srovnání s celkovými příjmy nepatrné, a proto nejsou v procentním složení zachyceny. Čerpání fondů nebylo v roce 2015 realizované, položka je nulová.

Obrázek 5: Složení příjmů v roce 2015 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

4.1.1 Dotace od Plzeňského kraje

Dotace od Plzeňského kraje obsahují finanční prostředky, které jsou přerozděleny z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kapitoly 333 a z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost z Evropského sociálního fondu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každoročně přiděluje Základní škole **prostředky na přímé výdaje na vzdělávání**, ze kterých jsou hrazeny prostředky na platy pedagogických i nepedagogických pracovníků, učebnice, učební pomůcky a školní potřeby, pokud jsou poskytovány žákům bezplatně, zákonné pojištění u Kooperativy, vzdělávání pedagogických pracovníků a zákonné odvody do fondů. Škola využila v letech 2011, 2014 a 2015 i další dotace z rozvojových programů. V roce 2011 se jednalo o dotaci na zvýšení platů, dotaci na asistenta a dotaci na školní vybavení pro žáky 1. tříd, v roce 2014 dotaci na zvýšení platů a dotaci na výuku dalšího jazyka a v roce 2015 opět dotaci na zvýšení platů.

Z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost z Evropského sociálního fondu obdržela Základní škola peníze v letech 2011-2013. Tyto finanční prostředky byly **určeny na šablony klíčových aktivit**. Smyslem dotace bylo podpořit rozvoj oblastí školství, které se dlouhodobě ukazovaly jako problematické v rámci vzdělávání na základních školách.

V následující tabulce 5 jsou přehledně zobrazeny jednotlivé dotace od Plzeňského kraje v letech 2011-2015.

Tabulka 5: Dotace od Plzeňského kraje v letech 2011-2015 (v tis. Kč)

Dotace od Plzeňského kraje	2011	2012	2013	2014	2015
Přímé náklady	18 561	18 999	19 409	20 342	20 845
Zvýšení platů	709	0	0	167	765
Další jazyk	0	0	0	12	0
Asistent	151	0	0	0	0
Školní vybavení pro žáky 1. třídy	52	0	0	0	0
EU peníze školám	1 230	746	628	0	0
Celkem	20 703	19 745	20 037	20 521	21 610

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

4.1.2 Příspěvek od zřizovatele

Město Horšovský Týn, které je zřizovatelem příspěvkové organizace, poskytuje ze svého rozpočtu Základní škole Horšovský Týn **příspěvek na provozní výdaje** a v případě potřeby i investiční příspěvek.

Základní škola každoročně ke konci roku sestavuje **návrh svého rozpočtu na příští rok** a předkládá jej ke schválení svému zřizovateli. Ten předložený návrh posoudí a po jeho schválení zahrne výši příspěvku do svého rozpočtu. Město Horšovský Týn poskytuje následně své příspěvkové organizaci v pravidelných měsíčních intervalech 1/12 schváleného příspěvku na provoz. Tento příspěvek použije Základní škola na provozní výdaje školy, např. na spotřebu elektrické energie, vody a plynu, na údržbu a opravy, nebo na úklidové prostředky a kancelářské potřeby.

Základní škola může obdržet od svého zřizovatele i **investiční příspěvek**. Jeho použití je však účelové a pro příspěvkovou organizaci závazné. V případě nedodržení účelovosti je důvodem k odvodu finančních prostředků do rozpočtu zřizovatele.

Investiční příspěvek obdržela Základní škola Horšovský Týn ve sledovaných letech dvakrát. V roce 2011 ve výši 75 000 Kč na pořízení zahradního traktoru se sekačkou a v roce 2014 ve výši 229 000 Kč na výměnu dvou kusů plynových kotlů ve školní jídelně.

Využití příspěvku na provozní výdaje i investičního příspěvku je zřizovatelem **důsledně kontrolováno**. Základní škola předkládá svému zřizovateli podrobné čtvrtletní rozborů hospodaření a jedenkrát do roka je prováděna kontrola hospodaření pracovníky finančního odboru Městského úřadu Horšovský Týn přímo ve škole.

4.1.3 Příjmy z vlastních výkonů

Příjmy z vlastních výkonů zahrnují **úhrady za stravné žáků a zaměstnanců školy** ve školní jídelně, **úplatu za školní družinu a úhradu pracovních pomůcek**. Od roku 2012 jsou na této položce evidovány i příjmy za úhradu elektronických čipů na výdej jídla ve školní jídelně.

4.1.4 Příjmy z prodeje služeb

Na položku příjmy z prodeje služeb jsou účtovány příjmy z doplňkové činnosti Základní školy, a sice příjmy za stravování cizích strávníků ve školní jídelně.

Tuto možnost stravování využívají zejména důchodci. Cena za 1 oběd pro rok 2015 pro cizí strávnicky byla stanovena na 68 Kč.

4.1.5 Výnosy z činnosti

Výnosy z činnosti obsahují příjmy za přeplatky za elektrickou energii a plyn a příjmy od žáků za různé školní akce, jako jsou např. návštěvy kina a divadla nebo školní výlety a exkurze.

4.1.6 Příjmy z pronájmu

Na položku příjmy z pronájmu patří příjmy z doplňkové činnosti za úhradu pronajaté nevyužité garáže svému bývalému zaměstnanci – důchodci za symbolickou částku 5 000 Kč ročně. Další příjem plyne z pronájmu tělocvičny. Tu využívají organizace pracující s dětmi a mládeží do 18 let zdarma, ostatní platí smluvní pronájem ve výši 1 000 Kč za období září až červen.

4.1.7 Čerpání fondů

Základní škola Horšovský Týn má pro svou činnost vytvořeny **tyto peněžní fondy:**

- Fond odměn,
- Fond kulturních a sociálních potřeb (dále jen FKSP),
- Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření,
- Investiční fond.

Tvorba peněžních fondů se řídí zásadami, které jsou uvedené v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Nakládání s těmito fondy musí být v souladu s **Českým účetním standardem č. 704 – Fondy účetní jednotky.**

Hospodaření s FKSP se dále řídí prováděcí vyhláškou Ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, ve znění pozdějších předpisů. Konečný stav každého peněžního fondu se na konci roku převádí do dalšího účetního období.

Fond odměn

Fond odměn se **tvorí ze zlepšeného výsledku hospodaření příspěvkové organizace** do výše jeho 80 %, nejvýše však do výše 80 % objemu prostředků na platy, stanoveného zřizovatelem. Základní škola tvoří fond odměn na základě schválené výše zlepšeného výsledku hospodaření a jeho rozdělení zřizovatelem.

Fond je určen na úhradu odměn zaměstnancům, přednostně se z fondu hradí případné překročení stanoveného objemu prostředků na platy.

Tvorba fondu byla ve sledovaném období provedena v roce 2012 a 2014, k čerpání došlo pouze v roce 2011. Veškeré pohyby a změny v tomto fondu jsou evidovány na rozvahovém účtu 411 – Fond odměn.

V následující tabulce 6 je zachycena tvorba a čerpání Fondu odměn v letech 2011-2015.

Tabulka 6: Fond odměn v letech 2011-2015 (v tis. Kč)

Fond odměn	2011	2012	2013	2014	2015
Počáteční stav	125	34	87	87	112
Tvorba fondu	0	53	0	25	0
Čerpání fondu	91	0	0	0	0
Konečný stav	34	87	87	112	112

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Fond kulturních a sociálních potřeb

Fond kulturních a sociálních potřeb je **tvořen k zabezpečení kulturních, sociálních a dalších potřeb**. Je určen zaměstnancům v pracovním poměru k zaměstnavateli, ale i rodinným příslušníkům zaměstnanců. FKSP je tvořen základním přidělem ve výši 1 % z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů.

Při hospodaření s fondem musí Základní škola **postupovat v souladu s platnými Zásadami čerpání** pro příslušný kalendářní rok, které jsou pravidelně aktualizovány a jsou nedílnou součástí Vnitřní směrnice č. 3/2010.

Dle této směrnice byl např. v roce 2015 poskytnut věcný dar při pracovním výročí 20 let a každých dalších 5 let výkonu práce u zaměstnavatele sedmi zaměstnancům ve výši 2 000 Kč, věcný dar při životních výročích 50 let a každých dalších 5 let pěti zaměstnancům ve výši 2 000 Kč, příspěvek na stravování zaměstnancům a bývalým zaměstnancům 8 Kč na 1 oběd v celkové výši 79 000 Kč a příspěvek na vstupenky na kulturní a společenské akce a na dopravu na tyto akce zaměstnancům a bývalým důchodcům v celkové roční výši 71 000 Kč.

Evidence FKSP je zachycena na rozvahovém účtu 412 - Fond kulturních a sociálních potřeb. Tvorba a čerpání fondu v letech 2011-2015 je přehledně uvedena v tabulce 7.

Tabulka 7: FKSP v letech 2011-2015 (v tis. Kč)

FKSP	2011	2012	2013	2014	2015
Počáteční stav	129	139	123	106	96
Tvorba fondu	146	142	143	151	159
Čerpání fondu	136	158	160	161	174
Konečný stav	139	123	106	96	81

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Rezervní fond tvořený ze zlepšeného hospodářského výsledku

Zdrojem rezervního fondu je **příděl ze zlepšeného výsledku hospodaření příspěvkové organizace na základě schválení jeho výše zřizovatelem** po skončení roku, sníženého o případné převody do fondu odměn.

Základní škola **používá tento fond k dalšímu rozvoji své činnosti**, k překlenutí dočasného nesouladu mezi výnosy a náklady a k úhradě zhoršeného výsledku hospodaření (v roce 2011 a 2015). V roce 2014 využila Základní škola Rezervní fond k posílení Investičního fondu a se souhlasem zřizovatele do něj převedla 150 000 Kč. Tvorba fondu byla provedena v roce 2012, 2013 a 2014 ze zlepšeného výsledku hospodaření minulého roku.

Pohyby a zůstatky rezervního fondu jsou evidovány na rozvahovém účtu 413 – Rezervní fond a jsou přehledně zachyceny v následující tabulce 8.

Tabulka 8: Rezervní fond v letech 2011-2015 (v tis. Kč)

Rezervní fond	2011	2012	2013	2014	2015
Počáteční stav	19	0	13	28	3
Tvorba fondu	0	13	15	150	0
Čerpání fondu	19	0	0	175	3
Konečný stav	0	13	28	3	0

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Investiční fond

Investiční fond vytváří Základní škola k financování svých investičních potřeb v souladu s pravidly danými zákonem č. 250/200 Sb., o rozpočtových pravidlech. Ve sledovaných letech jsou **zdrojem fondu odpisy majetku a investiční příspěvky z rozpočtu zřizovatele**.

Investiční příspěvek byl v roce 2011 poskytnut z rozpočtu zřizovatele ve výši 75 000 Kč na pořízení zahradního traktoru se sekačkou a v roce 2014 ve výši 229 000 Kč na výměnu 2 kusů plynových kotlů ve školní jídelně.

Evidence Investičního fondu je zachycena na rozvahovém účtu 416 – Fond reprodukce majetku, investiční fond. Tvorbu a čerpání Investičního fondu v letech 2011-2015 zachycuje následující tabulka 9.

Tabulka 9: Investiční fond v letech 2011-2015 (v tis. Kč)

Investiční fond	2011	2012	2013	2014	2015
Počáteční stav	25	46	67	88	263
Tvorba fondu	96	21	21	404	31
Čerpání fondu	75	0	0	229	0
Konečný stav	46	67	88	263	294

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

4.1.8 Úroky

Položka úroky obsahuje úroky z běžného účtu a účtu FKSP. Tento příjem je pro Základní školu Horšovský Týn nepatrný, v roce 2015 dosahoval roční příjem z úroků výše 97 Kč.

4.2 Analýza výdajů

Výdaje ve sledovaném období zahrnují všechny vydané finanční prostředky související s činností a provozem školy.

Z analýzy výdajů v **druhovém členění** dle následující tabulky 10 je patrné, že největší podíl na celkových výdajích Základní školy Horšovský Týn mají **mzdové náklady a zákonné sociální náklady**. Dalším významným výdajem školy je financování **spotřeby materiálu, spotřeby energií a zákonné sociální pojištění**.

Podstatnou část výdajů tvoří i ostatní služby a ostatní náklady z činnosti. Nejmenší složku výdajů představují náklady na reprezentaci, jiné sociální pojištění, odpisy dlouhodobého majetku a cestovné.

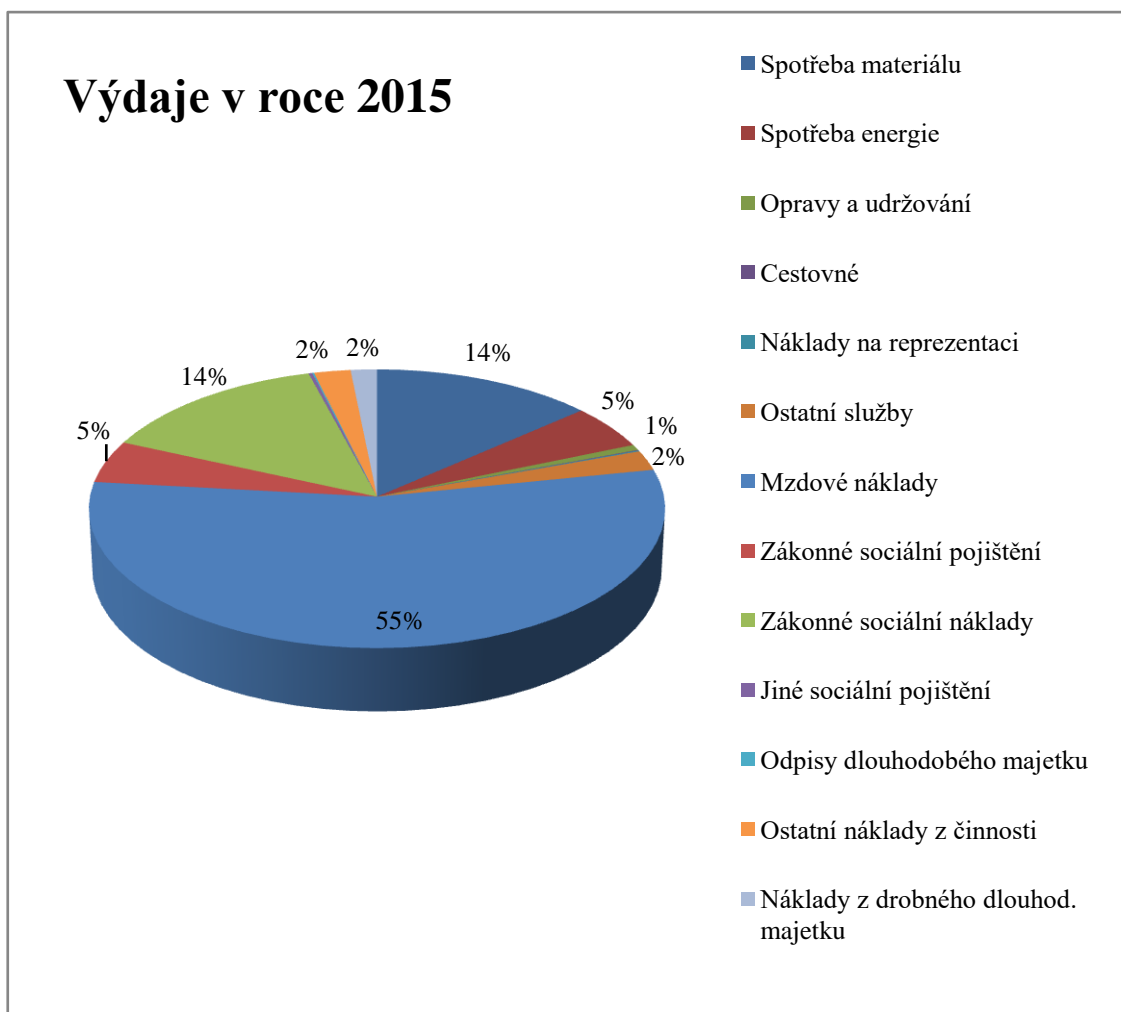
Tabulka 10: Výdaje v druhovém členění v letech 2011-2015 (v tis. Kč)

Výdaje v druhovém členění	2011	2012	2013	2014	2015
Spotřeba materiálu	4 239	3 070	3 459	3 789	3 938
Spotřeba energie	1 781	1 788	1 607	1 443	1 490
Opravy a udržování	423	333	573	320	187
Cestovné	8	18	29	19	21
Náklady na reprezentaci	13	27	28	50	32
Ostatní služby	629	739	554	668	671
Mzdové náklady	14 771	14 723	14 941	15 102	15 941
Zákonné sociální pojištění	1 308	1 272	1 281	1 353	1 430
Zákonné sociální náklady	3 755	3 645	3 672	3 886	4 124
Jiné sociální pojištění	47	60	59	61	66
Odpisy dlouhodobého majetku	21	21	21	25	31
Náklady z vyřazených pohledávek	0	0	0	5	0
Náklady z drobného dlouhod. majetku	0	443	319	567	464
Ostatní náklady z činnosti	454	592	610	600	648
Ostatní finanční náklady	29	0	0	0	0
Celkem výdaje	27 478	26 731	27 153	27 888	29 043

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

V následujícím obrázku 6 je graficky znázorněno **procentní složení výdajů v roce 2015**. V tomto roce se mzdové náklady podílely na celkových výdajích 55 %, spotřeba materiálu a položka opravy a udržování shodně 14 %, výdaje na spotřebu energií a zákonné sociální pojištění shodně 5 %. Ostatní služby, ostatní náklady z činnosti a náklady z drobného dlouhodobého majetku představují rovnoměrně 2 % a zákonné sociální náklady 1 %. Položky cestovné, náklady na reprezentaci, jiné sociální pojištění a odpisy dlouhodobého majetku jsou nepatrné, a proto nejsou v procentním složení zachyceny.

Obrázek 6: Složení výdajů v roce 2015 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

4.2.1 Spotřeba materiálu a spotřeba energií

Největší podíl na spotřebě materiálu představuje **spotřeba potravin ve školní jídelně**. Tato výdajová položka je obsažena v hlavní činnosti (žáci a zaměstnanci) i doplňkové činnosti (cizí strážníci). Na položce spotřeba materiálu se dále eviduje spotřeba kancelářského materiálu, osobních ochranných pracovních pomůcek, čisticích prostředků, učebnic, školních potřeb a učebních pomůcek, technického materiálu nebo spotřeba elektronických čipů na obědy. Ve sledovaných letech byla zaznamenána nejmenší **spotřeba materiálu** v roce 2012, od té doby stále roste. Spotřeba učebnic, školních potřeb a učebních pomůcek je hrazena z dotace MŠMT, ostatní spotřeba materiálu z příspěvku od zřizovatele.

Spotřeba energií obsahuje spotřebu elektrické energie, plynu a vodné. Všechny uvedené výdaje se rozúčtovávají na jednotlivá střediska – základní škola, školní jídelna, školní družina, školní klub i doplňková hospodářská činnost. Výdaje jsou financovány z příspěvku od zřizovatele.

4.2.2 Opravy a udržování

Položka opravy a udržování do roku 2013 rostla. Obsahuje plánované revize, odborné prohlídky a zejména opravy. V roce 2014 se položka snížila díky investici do plynových kotlů ve školní jídelně. Také tato položka je plně hrazena z prostředků od zřizovatele.

4.2.3 Cestovné a náklady na reprezentaci

Položky cestovné a náklady na reprezentaci patří svou výší mezi nižší výdajové položky. Náklady na reprezentaci pokrývají pohoštění návštěv nebo občerstvení pozvaných hostů při slavnostním zahájení a zakončení školního roku. Cestovné je hrazeno z krajských financí, náklady na reprezentaci z prostředků od zřizovatele.

4.2.4 Ostatní služby

Do položky ostatní služby spadají výdaje na telefony, internet, školení a semináře, poplatky za plavecký výcvik pro žáky 1. stupně a úhrada bankovních poplatků. Položka byla nejnižší v roce 2013, v následujících letech se pohybuje na ustálené výši přibližně 670 000 Kč.

4.2.5 Mzdové náklady

Mzdové náklady představují **nejvýznamnější položku výdajů**, neboť tvoří více než polovinu celkových výdajů. Ve sledovaných letech mají rostoucí trend. Výjimkou je rok 2012, kdy vstoupilo v platnost rozhodnutí vlády ČR ponížít platy zaměstnancům ve státní a veřejné správě o 10 %.

Mzdové náklady jsou plně hrazeny z dotací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Jsou rozčleněny na mzdové náklady, ostatní osobní náklady, náhrady mzdy za nemocenskou a dovolenou, mzdové náklady i ostatní náklady jsou dále členěny na náklady na asistenty a na pedagogické a nepedagogické pracovníky.

4.2.6 Zákonné sociální pojištění, zákonné sociální náklady a jiné sociální pojištění

Položky zákonné sociální pojištění a zákonné sociální náklady obsahují odvedené částky na pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, které jsou rovněž plně hrazeny z dotace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Dohromady tvoří 35 % mzdových nákladů. Na položku zákonné sociální náklady se rovněž účtují i výdaje z fondu kulturních a sociálních potřeb. Jiné sociální pojištění obsahuje výdaje za pojištění zaměstnanců u Kooperativy, které je plně hrazeno z dotace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

4.2.7 Odpisy dlouhodobého majetku a náklady z vyřazených pohledávek

Výdaje na těchto položkách odpovídají názvu položky. Odpisy dlouhodobého majetku vyjadřují morální nebo fyzické opotřebení majetku za určité období. Majetek se pro účely účetních odpisů zatřídí do odpisových skupin.

Škola sestavuje dle pokynů zřizovatele odpisový plán, který slouží jako základ k vyčíslení opravek odpisovaného majetku v průběhu jeho používání. Odpisy jsou do roku 2013 ustálené ve výši 21 000 Kč. V následujícím roce po výměně plynových kotlů ve školní jídelně vzrostly odpisy na 25 000 Kč. Na položce náklady z vyřazených pohledávek byl zaznamenán pohyb pouze v roce 2014, kdy škola odepisovala pohledávky ve výši 5 000 Kč.

4.2.8 Náklady z drobného dlouhodobého majetku

Na tuto položku se účtuje od roku 2012 změnou účetních metod při pořízení drobného dlouhodobého majetku jeho jednorázový odpis. Dříve byla pro tyto účely využívána položka spotřeba materiálu.

4.2.9 Ostatní náklady z činnosti a ostatní finanční náklady

Na položku ostatní náklady z činnosti jsou zařazeny výdaje na pojištění majetku a rizik a poplatky z různých akcí žáků – např. školní výlety a exkurze, či návštěvy kina a divadla. Výdaje jsou hrazeny z příspěvku od zřizovatele.

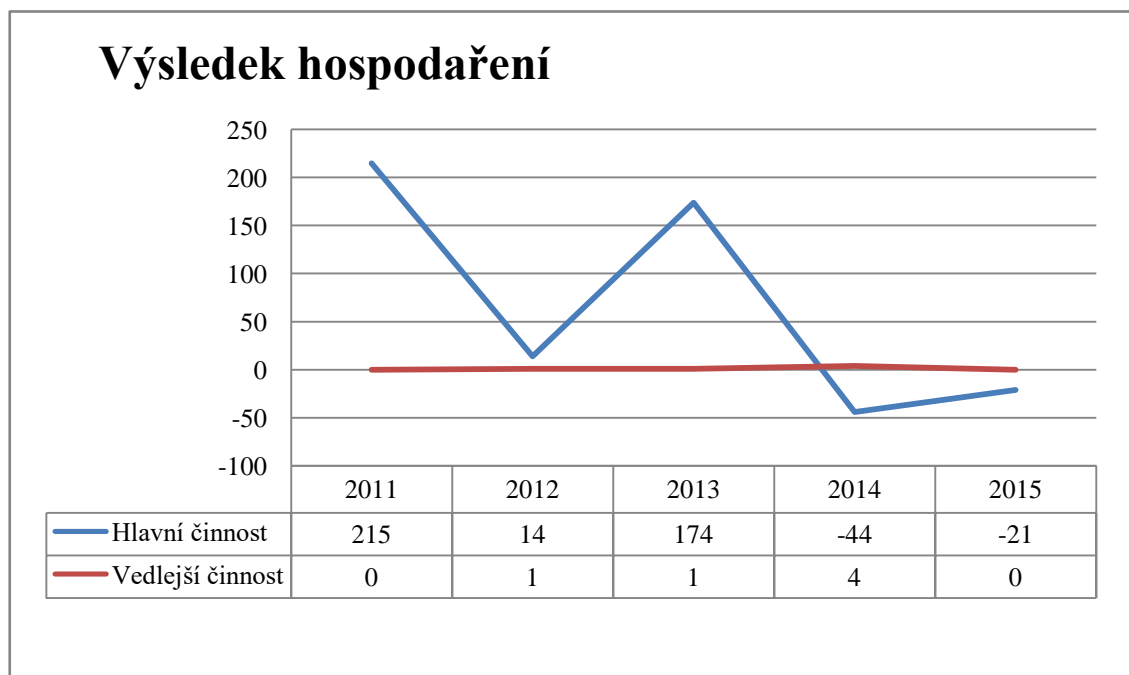
4.3 Analýza výsledku hospodaření

Výsledek hospodaření je tvořen rozdílem výnosů a nákladů. Je složen z výsledku hospodaření v hlavní činnosti a z výsledku hospodaření v doplňkové činnosti.

Výsledek hospodaření v hlavní činnosti může být záporný, v doplňkové činnosti však musí být vždy kladný nebo nulový. Škola jej používá ke svému hospodaření, respektive k přerozdělování do svých peněžních fondů.

V následujícím obrázku 7 je zobrazen vývoj výsledku hospodaření v hlavní i v doplňkové činnosti v letech 2011-2015.

Obrázek 7: Vývoj výsledku hospodaření v hlavní i v doplňkové činnosti (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

V letech **2011-2013 vykazovala** Základní škola v hlavní činnosti **zisk**. V roce 2011 dosáhl výše 215 000 Kč, neboť škola v tomto roce nezahájila vinou dodavatele opravu půdních prostor. Také v roce 2013 byl zisk v hlavní činnosti vysoký, dosáhl hodnoty 174 000 Kč, neboť škola obdržela koncem roku přeplatek za plyn a již nestačila uspořené peníze utratit. Nerozdělený zisk byl po přidělení do fondů zaúčtován na účet 432 – Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta.

V roce **2014 i v roce 2015 vykazovala** Základní škola v hlavní činnosti **ztrátu**. Ta byla v roce 2014 částečně pokryta ziskem z doplňkové činnosti a částečně hrazena z rezervního fondu. Zbývající část zhoršeného výsledku hospodaření byla zaúčtována na účet 432 - Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta.

Základní škola se snaží mít **vyrovnaný rozpočet** a své výdaje přizpůsobit plánovaným příjmům, aby se nedostala do ztráty. U příspěvkových organizací v případě neočekávané situace v prosinci již však většinou není možné některé plány zrealizovat anebo utratit finanční prostředky. Výsledkem je pak velký rozdíl mezi náklady a výnosy, což vede k vyššímu zisku anebo ke ztrátě.

Základní škola Horšovský Týn **předkládá každoročně svému zřizovateli** Městu Horšovský Týn **účetní výkazy a rozbor finančního hospodaření za uplynulý rok** včetně návrhu na rozdělení zisku, případně pokrytí ztráty. Schválené rozdělení výsledku hospodaření v letech 2011-2015 je přehledně znázorněno v tabulce 11.

Tabulka 11: Rozdělení výsledku hospodaření v letech 2011-2015 (v tis. Kč)

Rozdělení výsledku hospodaření	2011	2012	2013	2014	2015
Výsledek hospodaření	215	15	175	-40	-21
Příděl do rezervního fondu	0	13	15	150	0
Příděl do fondu odměn	0	53	0	25	0
Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta	0	149	0	0	-40

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

5 FINANČNÍ ŘÍZENÍ A JEHO EFEKTIVNOST

Pro hodnocení úspěšnosti finančního řízení je pro každou organizaci bez rozdílu právní formy a zdrojů financování důležitá **finanční analýza**. Ve veřejném sektoru má však určitá specifika. Existence příspěvkových organizací je založena na základním pilíři financování, tedy rozpočtu. Organizace má dále možnost vykonávat doplňkovou činnost, která může být provozována za účelem využití majetku a odbornosti zaměstnanců a v souladu se zřizovací listinou. Cílem doplňkové činnosti je zisk, který musí být využíván pro podporu činnosti hlavní.⁴⁹

Finanční analýza představuje **systematický rozbor získaných dat**, která **jsou obsažena především v účetních výkazech**. Finanční analýzy v sobě zahrnují hodnocení minulosti, současnosti a predikci budoucích finančních podmínek.⁵⁰

Hlavním zdrojem ekonomických dat z činnosti organizace je účetnictví, které ale není schopno určit stav organizace. Účetnictví sice předkládá přesné hodnoty dat k určitému okamžiku, ale tato data představují velmi proměnlivé veličiny.

Základní informace pro zpracování finanční analýzy se nacházejí v těchto **výkazech finančního účetnictví**:

- **rozhaha** – zachycuje majetek organizace ze dvou hledisek:
 - hledisko konkrétního majetku – z jakých položek se majetek skládá,
 - hledisko zdrojů – jaký byl původ konkrétních forem majetku,
- **výkaz zisku a ztráty** – vysvětluje proces tvorby zisku,
- **výkaz cash-flow** – zobrazuje změny zůstatků peněžních prostředků tvořící součást aktiv.

Základní metodou finanční analýzy je **metoda elementární**, která se používá nejčastěji. V této metodě jsou zpracovány zjištěné údaje a z nich údaje odvozené, tj. ukazatele.

⁴⁹ OTRUSINOVÁ, Milana, KUBÍČKOVÁ, Dana. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek – po novele zákona o účetnictví*. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-342-4, str. 110.

⁵⁰ RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3916-8, str. 9.

Tato metoda je nejsrozumitelnější a nejpřístupnější, využívá jednoduché matematické operace.

Pro finanční analýzu mohou být použity i **vyšší metody**, které nemají univerzální použitelnost a je třeba jejich výsledky porovnat s dalšími metodami. Pro jejich uplatnění je **potřeba hlubších znalostí obecné a matematické statistiky** i dalších speciálních nástrojů.

Neziskové organizace mají svá specifika i v rámci finanční analýzy, kterou je proto nutné upravit tak, aby poskytovala pouze relevantní informace pro potřeby příspěvkových organizací. Úprava se týká zejména ukazatelů rentability, likvidity, aktivity a zadluženosti. Finanční analýza zahrnuje kromě poměrových ukazatelů také horizontální a vertikální analýzu účetních výkazů, tj. rozvahy a výsledovky.

5.1 Analýza absolutních ukazatelů

Absolutními ukazateli jsou takové údaje, které pro potřebu hodnocení není nutné upravovat. **Používají se přímo k rozboru vývojových trendů a k rozboru procentnímu**, tj. jsou to přímo jednotlivé položky účetních výkazů.

- **Rozbor vývojových trendů** – metoda posuzuje změny absolutních ukazatelů v čase. Lze porovnávat vývoj jednotlivých položek účetních výkazů za několik let a zároveň z tohoto vývoje odvodit pravděpodobnou výši určité položky do budoucnosti. Do budoucího vývoje je nutné zahrnout všechny objektivně předpokládané změny (např. předpokládané procento inflace, avizované úpravy cen energií nebo výsledky z provedené marketingové studie).
- **Procentní rozbor** – metoda spočívá v převedení hodnot v absolutních hodnotách na relativní procentní vyjádření. Jako základ, tj. 100 % se zvolí např. součet aktiv, pasiv nebo tržeb. Ostatní bilanční položky se vztahují k této základně.

5.2 Horizontální analýza

Horizontální analýza sleduje vývoj veličiny v čase, přičemž se uvádí absolutní i relativní změna.⁵¹ Analýza porovnává jednotlivé položky v řádcích, tzn. horizontálně.

5.2.1 Rozvaha

Rozvaha je nejdůležitějším účetním výkazem. Dělí se na aktiva (stálá a oběžná) a pasiva (vlastní kapitál a cizí zdroje). Problémem rozvahy je, že nepracuje s časovou hodnotou peněz a neinformuje o dynamice společnosti.

Horizontální analýzu Rozvahy, která byla provedena za roky 2013-2015, názorně představuje tabulka 12.

Tabulka 12: Horizontální analýza - Rozvaha (v tis. Kč)

Položka	2013	2014	2015	rozdíl 14/13		rozdíl 15/14	
				částka	v %	částka	v %
A K T I V A C E L K E M	2 976	3 246	3 249	270	9,07	3	0,09
Stálá aktiva	235	439	408	204	86,81	-31	-7,06
Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0	0	0	0,00	0	0,00
Dlouhodobý hmotný majetek	235	439	408	204	86,81	-31	-7,06
Dlouhodobý finanční majetek	0	0	0	0	0,00	0	0,00
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0,00	0	0,00
Oběžná aktiva	2 741	2 807	2 841	66	2,41	34	1,21
Zásoby	326	307	275	-19	-5,83	-32	-9,42
Krátkodobé pohledávky	254	232	242	-22	-8,66	10	4,31
Krátkodobý finanční majetek	2 161	2 268	2 324	107	4,95	56	2,47
P A S I V A C E L K E M	2 976	3 246	3 249	270	9,07	3	0,09
Vlastní kapitál	687	841	806	154	22,42	-35	-4,16
Jmění účetní jednotky	202	406	375	204	100,99	-31	-7,64
Fondy účetní jednotky	310	475	488	165	53,23	13	2,74
Výsledek hospodaření	175	-40	-57	-215	-122,86	-17	-42,50
Cizí zdroje	2 289	2 405	2 443	116	5,07	38	1,58
Rezervy	0	0	0	0	0,00	0	0,00
Dlouhodobé závazky	0	0	0	0	0,00	0	0,00
Krátkodobé závazky	2 289	2 405	2 443	116	5,07	38	1,58

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů Rozvaha, 2016

⁵¹ KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-778-2, str. 99.

Celková aktiva Základní školy Horšovský Týn se v roce 2014 zvýšila o 9,07 %, v roce 2015 byl nárůst nepatrný – o pouhých 0,09 %.

Větší podíl na zvýšení celkových aktiv měla **aktiva stálá**, kdy v roce 2014 vzrostla díky dlouhodobému hmotnému majetku o 86,81 % a v roce 2015 se snížila o 7,06 %.

Oběžná aktiva vzrostla v roce 2014 o 2,41 % a v roce 2015 o 1,21 %. Položky zásoby i krátkodobé pohledávky v roce 2014 klesly (zásoby o 5,83 %, pohledávky o 8,66 %), v roce 2015 klesla pouze položka zásoby (o 9,42 %), položka krátkodobé pohledávky vzrostla o 4,31 %. Pokles zásob lze hodnotit jako pozitivní trend, neboť pokles zásob znamená snížení nákladů s tím souvisejících. Krátkodobý finanční majetek zaznamenal v obou sledovaných letech nárůst (v roce 2014 o 4,95 % a v roce 2015 o 2,47 %).

Vlastní kapitál v roce 2014 vzrostl o 22,42 %, v roce 2015 byl zaznamenán pokles o 4,16 %. Stejný trend měla položka jmění účetní jednotky, kdy v roce 2014 položka vzrostla o 100,99 % a v roce 2015 poklesla o 7,64 %. Položka fondy účetní jednotky vzrostla v obou sledovaných letech, v roce 2014 o 53,23 % a v roce 2015 o 2,74 %. Položka výsledek hospodaření měla v obou letech klesající trend. V roce 2014 byl zaznamenán výrazný pokles o 122,86 %, v roce 2015 byl pokles již menší - o 42,50 %.

Cizí zdroje, potažmo krátkodobé závazky, se zvýšily v roce 2014 o 5,07 % a v roce 2015 o 1,58 %. Náznak tohoto trendu je negativní.

Ze stavových ukazatelů vyplývá, že stálá aktiva jsou kryta vlastními zdroji. K bližšímu vyhodnocení povede použití ukazatelů likvidity.

5.2.2 Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty zachycuje výnosy a náklady dosažené v určitém období, které ovlivnily výsledek hospodaření.

V následující tabulce 13 je provedena horizontální analýza Výkazu zisku a ztráty za roky 2013-2015.

Tabulka 13: Horizontální analýza - Výkaz zisku a ztráty (v tis. Kč)

Položka	2013	2014	2015	rozdíl 14/13		rozdíl 15/14	
				částka	v %	částka	v %
N Á K L A D Y C E L K E M	27 153	27 659	29 043	506	1,86	1 384	5,01
Spotřeba materiálu	3 459	3 789	3 938	330	9,54	149	3,93
Spotřeba energie	1 607	1 443	1 490	-164	-10,21	47	3,26
Opravy a udržování	573	91	187	-482	-84,12	96	105,49
Cestovné	29	19	21	-10	-34,48	2	10,53
Náklady na reprezentaci	28	50	32	22	78,57	-18	-36,01
Ostatní služby	554	668	671	114	20,84	3	0,45
Mzdové náklady	14 941	15 102	15 941	161	1,08	839	5,56
Zákonné sociální pojištění	1 281	1 353	1 430	72	5,62	77	5,69
Jiné sociální náklady	59	61	66	2	3,39	5	8,2
Zákonné sociální náhrady	3 672	3 886	4 124	214	5,83	238	6,12
Odpisy dlouhodobého majetku	21	25	31	4	19,05	6	24,02
Náklady z vyřazených pohledávek	0	5	0	5	0,00	-5	0
Náklady z drobného DM	319	567	464	248	77,74	-103	-19,17
Ostatní náklady z činnosti	610	600	646	-10	-1,64	46	7,67
V Ý N O S Y C E L K E M	27 328	27 619	29 022	291	1,06	1 403	5,08
Výnosy z prodeje služeb	3 617	3 982	3 966	365	10,09	-16	-0,41
Ostatní výnosy z činnosti	384	222	438	-162	-42,19	216	97,3
Úroky	0	0	0	0	0,00	0	0
Výnosy z transferů	23 327	23 415	24 619	88	0,38	1 204	5,14
VH před zdaněním	175	-40	-21	-215	-122,86	19	47,5

Zdroj: vlastní zpracování dle Výkazů zisku a ztrát, 2016

Náklady se v obou sledovaných letech zvýšily, v roce 2014 o 1,86 %, v roce 2015 o 5,01 %. Rostoucí tendenci způsobuje zejména růst mzdových nákladů a spotřeby materiálu. Základní škola má každý školní rok více žáků, a proto je potřeba nakoupit více pracovních sešitů, učebnic a ostatních pomůcek.

Výnosy se rovněž v obou letech zvýšily, v roce 2014 byl nárůst o 1,06 % a v roce 2015 o 5,08 %. V konečném důsledku této skutečnosti to však znamená, že **výsledek hospodaření** v roce 2014 byl záporný (pokles o 122,86 %), což není pro školu příznivé. V roce 2015 byl výsledek hospodaření opět v záporných číslech, avšak ve srovnání s rokem 2014 zaznamenal nárůst o 47,5 %.

Největší podíl na **zvýšení nákladů** mají v roce **2014** náklady na reprezentaci (růst o 78,57 %), náklady z drobného dlouhodobého majetku (růst o 77,74 %), ostatní služby (růst o 20,84 %) a odpisy dlouhodobého majetku (růst o 19,05 %).

Naopak u některých nákladů bylo zaznamenáno **snížení**. Jedná se o položku opravy a udržování (pokles o 84,12 %), cestovné (pokles o 34,48 %) a spotřeba energie (pokles o 10,21 %).

V roce **2015** ke zvýšení **nákladů** došlo u položek opravy a udržování (o 105,49 %), odpisy dlouhodobého majetku (o 24,02 %) nebo cestovné (o 10,53 %). Pokles nákladů byl zaznamenán u položek náklady na reprezentaci (o 36,01 %) a náklady z drobného dlouhodobého majetku (o 19,17 %).

U **výnosů v roce 2014** byl zaznamenán na položce výnosy z prodeje služeb nárůst o 10,09 % a pokles u položky ostatní výnosy z činnosti o 42,19 %. V roce **2015** byla situace opačná, u položky výnosy z prodeje služeb byl zaznamenán pokles o nepatrných 0,41 % a nárůst u položky ostatní výnosy z činnosti o 97,3 %.

5.3 Vertikální analýza

Vertikální analýza sleduje strukturu účetních výkazů ve stejném časovém okamžiku, tedy relativní podíl položky rozvahy či výsledovky k určité základně.⁵²

Jednotlivé položky výkazů se vyjadřují jako procentní rozdíl získaný dělením položky výkazu a jednoho procenta z příslušné základny. Tento rozbor je prováděn shora dolů, tzn. vertikálně.

5.3.1 Rozvaha

Vertikální analýza Rozvahy byla provedena za roky 2013-2015. Jednotlivé položky jsou vyjádřeny jako procenta z celkových aktiv a pasiv.

Vertikální analýza Rozvahy je zobrazena v tabulce 14.

⁵² KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-778-2, str. 99.

Tabulka 14: Vertikální analýza - Rozvaha (v tis. Kč)

Položka	2013	podíl v %	2014	podíl v %	2015	podíl v %
A K T I V A C E L K E M	2 976	100,00	3 246	100,00	3 249	100,00
Stálá aktiva	235	7,90	439	13,52	408	12,56
Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Dlouhodobý hmotný majetek	235	7,90	439	13,52	408	12,56
Dlouhodobý finanční majetek	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Dlouhodobé pohledávky	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Oběžná aktiva	2 741	92,10	2 807	86,48	2 841	87,44
Zásoby	326	10,95	307	9,46	275	8,46
Krátkodobé pohledávky	254	8,53	232	7,15	242	7,45
Krátkodobý finanční majetek	2 161	72,61	2 268	69,87	2 324	71,53
P A S I V A C E L K E M	2 976	100,00	3 246	100,00	3 249	109,17
Vlastní kapitál	687	23,08	841	25,91	806	24,81
Jmění účetní jednotky	202	6,79	406	12,51	375	11,54
Fondy účetní jednotky	310	10,42	475	14,63	488	15,02
Výsledek hospodaření	175	5,88	-40	-1,23	-57	-1,75
Cizí zdroje	2 289	76,92	2 405	74,09	2 443	75,19
Rezervy	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Dlouhodobé závazky	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Krátkodobé závazky	2 289	76,92	2 405	74,09	2 443	75,19

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazů Rozvaha, 2016

Struktura aktiv vypovídá o tom, že výrazně převažují oběžná aktiva. Ve sledovaném období došlo u **stálých aktiv** k růstu v roce 2014 a k následnému poklesu v roce 2015. Podíl stálých aktiv na celkových aktivech v roce 2014 byl 13,52 % a v roce 2015 byl 12,56 %.

Podíl **oběžných aktiv** se v roce 2014 ve srovnání s rokem 2013 snížil o 86,48 % a v roce 2015 o 87,44 %. Největší zastoupení na oběžných aktivech má krátkodobý finanční majetek, a sice v roce 2014 to je podíl 69,87 %, v roce 2015 podíl 71,53 %.

Struktura pasiv svědčí o tom, že podíl **vlastního kapitálu** na krytí stálých aktiv je dostačující. V roce 2014 jeho procentní rozdíl na celkových aktivech vůči roku 2013 roste o 2,11 % a v roce 2015 vůči roku 2014 mírně klesá o 1,1 %. Největší podíl vlastního kapitálu je u fondů, a sice v roce 2014 představují fondy účetní jednotky 14,63 % celkových pasiv a v roce 2015 je zaznamenán jejich růst o 0,39 %.

Cizí zdroje představují na celkových pasivech v roce 2014 podíl 74,09 % a v roce 2015 75,19 %.

5.3.2 Výkaz zisku a ztráty

Vertikální analýzu Výkazu zisku a ztráty v letech 2013-2015 zobrazuje tabulka 15.

Tabulka 15: Vertikální analýza - Výkaz zisku a ztráty (v tis. Kč)

Položka	2013	podíl v %	2014	podíl v %	2015	podíl v %
N Á K L A D Y C E L K E M	27 153	100,00	27 659	100,00	29 043	100,00
Spotřeba materiálu	3 459	12,74	3 789	13,70	3 938	13,56
Spotřeba energie	1 607	5,92	1 443	5,22	1 490	5,13
Opravy a udržování	573	2,11	91	0,33	187	0,64
Cestovné	29	0,11	19	0,07	21	0,07
Náklady na reprezentaci	28	0,10	50	0,18	32	0,11
Ostatní služby	554	2,04	668	2,42	671	2,31
Mzdové náklady	14 941	55,03	15 102	54,60	15 941	54,89
Zákonné sociální pojištění	1 281	4,72	1 353	4,89	1 430	4,92
Jiné sociální náklady	59	0,22	61	0,22	66	0,23
Zákonné sociální náhrady	3 672	13,52	3 886	14,05	4 124	14,20
Odpisy dlouhodobého majetku	21	0,08	25	0,09	31	0,11
Náklady z vyřazených pohledávek	0	0,00	5	0,02	0	0,00
Náklady z drobného dlouhod. majetku	319	1,17	567	2,05	464	1,60
Ostatní náklady z činnosti	610	2,25	600	2,17	646	2,22
V Ý N O S Y C E L K E M	27 328	100,00	27 619	100,00	29 022	100,00
Výnosy z prodeje služeb	3 617	13,24	3 982	14,42	3 966	13,67
Ostatní výnosy z činnosti	384	1,41	222	0,80	438	1,51
Úroky	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Výnosy z transferů	23 327	85,36	23 415	84,78	24 619	84,83
Výsledek hospodaření před zdaněním	175	0,64	-40	-0,14	-21	-0,07

Zdroj: vlastní zpracování dle Výkazů zisku a ztrát, 2016

Ve všech sledovaných letech mají největší procentuelní zastoupení na celkových **nákladech** mzdové náklady (rok 2013 - 55,03 %, rok 2014 - 54,60 %, rok

2015 - 54,89 %), následují zákonné sociální náhrady (postupně 13,52 %, 14,05 % a 14,20 %) a spotřeba materiálu (postupně 12,74 %, 13,70 % a 13,56 %).

U celkových **výnosů** mají ve všech sledovaných letech největší zastoupení výnosy z transferů (rok 2013 - 85,36 %, rok 2014 - 84,78 % a rok 2015 - 84,86 %). Následují výnosy z prodeje služeb (postupně 13,24 %, 14,42 %, a 13,67 %) a ostatní výnosy z činnosti (postupně 1,41 %, 0,80 % a 1,51 %).

5.4 Analýza pomocí poměrových ukazatelů

Poměrové ukazatele **vyjadřují vztahy mezi dvěma položkami**, popř. skupinami položek uvedených ve výkazech pomocí jejich poměru. Nelze je však volit libovolně. Musí mezi nimi **existovat vzájemná souvislost**.

Analýza pomocí poměrových ukazatelů nachází své uplatnění především při hodnocení ukazatelů likvidity, zadluženosti, finanční struktury, rentability, aktivity, tržní hodnoty a kapitálového trhu a ukazatelů na bázi cash-flow.⁵³

5.4.1 Ukazatele likvidity

Likvidita je schopnost podniku dostát svým závazkům. Obecný vzorec pro výpočet likvidity je poměr toho, čím je možno platit s tím, co je nutno platit.⁵⁴

- **Běžná likvidita** – vyjadřuje, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky, používá se k měření krátkodobé platební schopnosti. Čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím je více pravděpodobné, že bude platební schopnost zachována. Optimální hodnota ukazatele je v rozmezí 1,5-2,0.

$$\text{Běžná likvidita} = \text{oběžná aktiva} / \text{krátkodobé závazky}$$

⁵³ MORÁVEK, Zdeněk, MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, PROKUPKOVÁ, Danuše. *Meritum Příspěvkové organizace 2012*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-736-0, str. 205-207.

⁵⁴ ŠULÁK, Milan, VACÍK, Emil. *Měření výkonnosti firem*. Praha: Eupress, 2005. ISBN 80-86754-33-2, str. 37.

- **Pohotov likvidita** – oproti bžn likviditě je v čitateli zmenšena o hodnotu zásob. Pro věřitele je optimální hodnota vyšší než 1. Organizace v připad velk výše oběžných aktiv neproduktivn vyuiv vloene prostředky a negativně ovlivnuje rentabilitu. Optimální hodnota ukazatele je v rozmezí 1-1,5.

$$\text{Pohotov likvidita} = \frac{\text{obezn aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krtkodob závazky}}$$

- **Okamžit likvidita** – měří schopnost organizace hradit své splatné závazky. Optimální hodnota ukazatele je 0,9-1.

$$\text{Okamžit likvidita} = \frac{\text{peněžní prostředky}}{\text{krtkodob závazky}}$$

Tabulka 16: Ukazatele likvidity (v tis. Kč)

Položka	2011	2012	2013	2014	2015
Obezn aktiva	3 459	5 108	4 776	4 980	2 841
Zásoby	433	339	326	307	275
Peněžní prostředky	1 540	2 610	2 161	2 268	2 324
Krtkodob závazky	3 206	4 835	2 289	2 405	2 443
Bezn likvidita	1,08	1,06	2,09	2,07	1,16
Pohotov likvidita	0,94	0,99	1,94	1,94	1,05
Okamžit likvidita	0,48	0,54	0,94	0,94	0,95

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Vypočtené hodnoty bezne i pohotove likvidity byly v letech 2011 a 2012 pod optimální hodnotou, v letech 2013 a 2014 byly vyšší, než je optimální hodnota, přestože u bezne likvidity dochz k poklesu. Znamená to, že Zkladn skola Horšovsk Týn **měla v letech 2013 a 2014 přl mnoho finančních prostředků, které byly vázané v pohledávkách.** Okamžit likvidita se od roku 2013 pohybovala v přpustne hranici.

5.4.2 Ukazatele autarkie

Autarkie vyjadřuje míru soběstačnosti neziskové organizace. Míru autarkie lze posuzovat ze **dvou pohledů** – na bází výnosů a nákladů a na bází přjm a výdajů.

- **Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů** – vyjadřuje míru, v jaké je nezisková organizace soběstačná z hlediska pokrytí nákladů hlavní činnosti dosaženými výnosy. Za pozitivní lze považovat výsledek 100 %, při nižších hodnotách je krytí nákladů nedostatečné.

$$A_{HV-H\check{C}} = (V_{H\check{C}} / N_{H\check{C}}) * 100$$

kde: $A_{HV-H\check{C}}$ autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů

$V_{H\check{C}}$ výnosy z hlavní činnosti

$N_{H\check{C}}$ náklady na hlavní činnost

- **Celková autarkie na bázi příjmů a výdajů** – vyjadřuje, zda byly příjmy produkovány v míře adekvátní pokrytí výdajů, či nikoli. Ukazatel je vázán na tok peněžních prostředků, přičemž může být konstruován při zahrnutí pouze provozních (neinvestičních) toků, investičních toků nebo celkových (investičních i neinvestičních) toků.

$$A_{CF} = (P / V) * 100, \text{ resp. } A_{CF} = (P_{NI} / V_{NI}) * 100$$

kde: A_{CF} celková autarkie na bázi příjmů a výdajů

P příjmy

V výdaje

P_{NI} neinvestiční (provozní) příjmy

V_{NI} neinvestiční (provozní) výdaje

Tabulka 17: Ukazatele autarkie (v tis. Kč)

Položka	2011	2012	2013	2014	2015
Výnosy hlavní činnosti	26 604	25 721	26 280	26 277	27 830
Náklady hlavní činnosti	26 389	25 707	26 106	26 321	27 851
Autarkie hlavní činnosti	100,81	100,05	100,67	99,83	99,92

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Autarkie hlavní činnosti na bázi výnosů a nákladů překračuje v letech 2011-2013 nepatrně hodnotu 100 %, což znamená, že v uvedených letech byla Základní škola schopna dostatečně pokrýt výdaje prostřednictvím svých příjmů, neboť dosahovala zlepšeného výsledku hospodaření. V roce 2014 hodnota ukazatele autarkie o 0,17 % optimální hranice nedosáhla, v roce 2015 chybělo pouhých 0,08 %. To znamená, že v letech 2014 a 2015 nebyly celé výdaje pokryty příjmy.

5.4.3 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity posuzují efektivnost činnosti organizace a využití zdrojů a schopnost manažerů hospodařit s majetkem společnosti. Ukazatele lze sestavit ve dvou podobách jako rychlost obrátu nebo dobu obrátu. Za příznivé se považuje, pokud dochází k růstu ukazatele obrátu a k poklesu ukazatele doby obrátu.

- **Obrat kapitálu** – udává, kolikrát se vrátí kapitál vložený do činnosti pomocí stanoveného ocenění produkce. Cílem je maximalizace hodnot celkového kapitálu během roku.

$$\text{Obrat kapitálu} = \text{výnosy} / \text{celkový kapitál}$$

- **Doba obrátu pohledávek (DOP)** – vyjadřuje průměrný počet dní, během nichž trvají pohledávky za odběrateli (do doby splatnosti). Žádoucí je pokles ukazatele.

$$DOP = \text{průměrné pohledávky} / (\text{celkové výnosy} / 360)$$

- **Rychlost obrátu zásob (ROZ)** – udává výkonnostní aktivitu v oblasti zásob a nákladů, tj. kolik nákladů se váže na průměrnou hodnotu zásob, tedy kolikrát náklady převyšují zásoby. Cílem je maximalizace hodnoty ukazatele.

$$ROZ = \text{celkové náklady} / \text{průměrná hodnota zásob}$$

Tabulka 18: Ukazatele aktivity (v tis. Kč)

Položka	2011	2012	2013	2014	2015
Výnosy celkem	27 693	26 746	27 328	27 619	29 022
Náklady celkem	27 478	26 731	27 153	27 659	29 043
Celkový kapitál	3 736	5 364	2 976	3 246	3 249
Pohledávky	1 486	2 160	254	232	242
Zásoby	433	339	326	307	275
Obrat kapitálu	7,41	4,99	9,18	8,51	8,93
Doba obratu pohledávek (dny)	19,32	29,07	3,35	3,02	3,00
Rychlost obratu zásob	63,46	78,85	83,29	90,09	105,61

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Obrat kapitálu byl nejvyšší v roce 2013, v následujících letech se snižuje. Příčinou je zvyšující se hodnota celkového kapitálu při vyrovnaných výnosech. Cílem je však maximalizace ukazatele.

Doba obratu pohledávek se v roce 2013 rapidně snížila z hodnoty 29,07 dne na hodnotu 3,35 dne, což naznačuje velice příznivý vývoj v organizaci. Dobrých výsledků je dosaženo rovněž u ukazatele **rychlost obratu zásob**, jež se každý rok zvyšuje. Doba obratu pohledávek má od roku 2013 klesající tendenci a rychlost obratu zásob naopak stoupající tendenci.

5.4.4 Ukazatele rentability

Ukazatele rentability **vyjadřují schopnost organizace zhodnotit vložené prostředky**. Lze je vypočítat jako poměr zisku ke zdrojům, které byly vynaloženy na jeho dosažení. Pro neziskové organizace je cílem hlavní činnosti vyrovnanost nákladů a výnosů, cílem doplňkové činnosti je zisk.

- **Rentabilita nákladů doplňkové činnosti** – poměřuje užitný efekt v podobě zisku s prostředky, které bylo nutné vynaložit na jeho tvorbu. Nákladová rentabilita se řadí k nejprísnejším ukazatelům efektivity. Snahou je maximalizovat hodnotu ukazatele. V případě záporných hodnot je vhodné od doplňkové činnosti upustit, neboť zisk z doplňkové činnosti by měl podporovat hlavní činnost organizace.

$$R_{ND\check{c}} = (VH_{D\check{c}} / N_{D\check{c}}) * 100$$

Kde: $VH_{D\check{c}}$ výsledek hospodaření doplňkové činnosti

$N_{D\check{c}}$ náklady doplňkové činnosti

- **Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti** – vyjadřuje procentuální míru, v níž je ztráta hlavní činnosti uhrazena ziskem doplňkové činnosti.

$$Z = (zisk_{D\check{c}} / ztráta_{H\check{c}}) * 100$$

- **Variátor celkových nákladů** – vyjadřuje vztah dynamiky vývoje celkových nákladů a výnosů. Je-li hodnota variátoru větší než 1, je dynamika růstu nákladů vyšší a je nutné zajistit dodatečné zdroje příjmů. Je-li hodnota variátoru menší než 1, lze rozšířit rozsah produkce.

$$Var_N = ((N_{t+1} - N_t) / N_t) / ((V_{t+1} - V_t) / V_t)$$

kde: N_{t+1} celkové náklady v období t+1,

N_t celkové náklady v období t,

V_{t+1} celkové výnosy v období t+1,

V_t celkové výnosy v období t.

Tabulka 19: Ukazatele rentability (v tis. Kč)

Položka	2011	2012	2013	2014	2015
Náklady doplňkové činnosti	1 089	1 025	1 047	1 338	1 192
VH doplňkové činnosti	0	1	1	4	0
VH hlavní činnosti	215	14	174	-44	-21
Celkové náklady	27 478	26 731	27 153	27 659	29 043
Celkové výnosy	27 693	26 746	27 328	27 619	29 022
Rentabilita nákladů doplňkové činnosti	0,00	0,10	0,10	0,30	0,00
Míra pokrytí ztráty z HČ ziskem z DČ (%)	x	x	x	0,09	x
Variátor celkových nákladů	0,79	0,73	1,75	0,99	1,00

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Rentabilita nákladů doplňkové činnosti dosahuje ve sledovaných letech velice nízkých hodnot. Cílem školy by mělo být, aby tento ukazatel dosahoval co nejvyšších hodnot, neboť prostředky získané z doplňkové činnosti by měli podporovat činnost hlavní a měly by sloužit k posílení hmotné zainteresovanosti zaměstnanců.

Ukazatel **míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti** byl použit pouze v roce 2014, kdy zaznamenala škola ztrátu v hlavní činnosti a zároveň zisk v činnosti doplňkové. V uvedeném roce došlo k pokrytí ztráty v hlavní činnosti ve výši 0,09 % zisku z doplňkové činnosti.

Hodnota **variátoru celkových nákladů** se ve sledovaných letech pohybuje střídavě směrem dolů a nahoru, od hodnoty 0,79 v roce 2011, přes hodnotu 1,75 v roce 2013 až k hodnotě 1,0 v roce 2015. Znamená to, že hodnoty pod hranicí 1 značí vyšší tempo růstu výnosů než tempo růstu nákladů.

5.4.5 Ukazatele financování

Ukazatele financování **měří rozsah, ve kterém je financování organizace zajištěno z cizích zdrojů**. U neziskových organizací je nutné separovat provozní (neinvestiční) financování od investičního. Vlastní kapitál zpravidla převažuje nad závazky, které jsou nejčastěji krátkodobého charakteru a většinou se týkají závazků vůči dodavatelům, zaměstnancům a na ně vázaným závazkům vůči institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění a závazkům vůči státu

- **Míra finanční nezávislosti (stability)** – udává, jaký je podíl vlastního kapitálu na celkových zdrojích. Hodnotám nedosahujícím 50 % je nutné věnovat dostatečnou pozornost, v případě hodnot nižších než 30 % lze hovořit o jisté nestabilitě organizace.

$$\text{Míra finanční nezávislosti} = \text{vlastní kapitál} / \text{celkový kapitál}$$

- **Míra věřitelského rizika** – ukazatel udává míru účasti cizího kapitálu na finančních zdrojích organizace (finanční riziko věřitelů). Vysoké hodnoty ukazatele znamenají zřejmě vysoké zadlužení organizace.

$$\text{Celková zadluženost} = \text{cizí kapitál} / \text{celkový kapitál}$$

- **Síla finanční páky** - vyjadřuje míru zadluženosti vlastního kapitálu, zvětšenou o 1, neboli v jaké míře využívá příspěvková organizace ve svém finančním řízení finanční páku.

$$\text{Síla finanční páky} = 1 + (\text{cizí kapitál} / \text{vlastní kapitál})$$

Tabulka 20: Ukazatele financování (v tis. Kč)

Položka	2011	2012	2013	2014	2015
Vlastní kapitál	530	529	687	841	806
Cizí kapitál	3 206	4 835	2 289	2 405	2 443
Celkový kapitál	3 736	5 364	2 976	3 246	3 249
Míra finanční nezávislosti (%)	14,19	9,86	23,08	25,91	24,81
Míra věřitelského rizika (%)	85,81	90,14	76,92	74,09	75,19
Síla finanční páky	7,05	10,14	4,33	3,86	4,03

Zdroj: vlastní zpracování, 2016

Míra finanční nezávislosti se ve všech sledovaných letech pohybuje pod hranicí 30 %, což naznačuje, že Základní škola je nestabilní, nesamostatná. Její nesamostatnost je zřejmá již ze samotné formy zřízení, což je příspěvková organizace.

Nesamostatnost potvrzuje i **míra věřitelského rizika**, která se ve všech sledovaných letech pohybuje nad hranicí 70 %.

Síla finanční páky působí u Základní školy pozitivně, protože cizí kapitál zvyšuje svou nákladovostí rentabilitu celkového kapitálu.

5.5 Vyhodnocení efektivity finančního řízení

Pro hodnocení efektivity finančního řízení příspěvkové organizace Základní škola Horšovský Týn **byla provedena finanční analýza**, skládající se z horizontální i vertikální analýzy účetních výkazů, z analýzy výsledku hospodaření a z analýzy pomocí poměrových ukazatelů.

5.5.1 Příjmy, výdaje a hospodářský výsledek

Příjmy školy tvoří především státní dotace a příspěvky od zřizovatele. Mezi další zdroje patří příjmy z vlastních výkonů, příjmy z prodeje služeb, příjmy z doplňkové činnosti a vlastní fondy. Dotace získává škola prostřednictvím Plzeňského kraje, který převádí peněžní prostředky z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na její běžný účet. V letech 2011-2013 se škole podařilo získat finanční prostředky z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost z Evropského sociálního fondu - projekt EU peníze školám. Prostředky z této dotace byly použity na nákup nové výpočetní techniky a na zlepšení kvality výuky. Od zřizovatele škola získává každoročně příspěvek na provoz. Může však obdržet i investiční příspěvek, který je přísně účelový a jeho použití je zřizovatelem kontrolováno. Mezi příjmy z vlastních výkonů se řadí úhrady za stravné žáků i zaměstnanců školy, úplata za školní družinu a úhrady pracovních pomůcek. Tyto příjmy mají ve všech sledovaných letech rostoucí trend. Příjmy z prodeje služeb zahrnují úhrady cizích strávníků za stravování ve školní jídelně, jejich trend je od roku 2014 klesající.

Největší podíl na celkových **výdajích školy** mají mzdové náklady, které tvoří více než 55 % a s nimi související zákonné sociální náklady. Mezi další výrazné výdaje se řadí spotřeba materiálu a energií a výdaje za služby. Spotřeba materiálu zahrnuje zejména spotřebu potravin ve školní jídelně, dále spotřebu kancelářského materiálu a osobních ochranných pracovních pomůcek, čisticích prostředků, školních potřeb a technického materiálu. V roce 2012 spotřeba materiálu poklesla a od té doby postupně opět narůstá. Spotřeba energií klesá od roku 2013, kdy škola provedla výměnu stávajících oken za nová. Náklady z drobného dlouhodobého majetku se objevily poprvé v roce 2012. Důvodem byla změna účetních metod.

Odpisy jsou do roku 2013 ve stejné výši, od roku 2014 mají rostoucí trend, neboť se do nich promítla investice do plynových kotlů ve školní jídelně. Ostatní služby zahrnují výdaje na internet a telefony, školení a semináře. Položka má kolísavý trend. Největší podíl této položky tvoří výdaje za vzdělávání pedagogů. Mezi ostatní výdaje z činnosti se řadí náklady na pojištění majetku a rizik a poplatky z různých akcí žáků, ostatní finanční výnosy obsahují poplatky za bankovní účty. Výdaje školy se rok od roku zvyšují. Základní škola by měla efektivně hospodařit a své výdaje přizpůsobit obdrženým příjmům. Pokud nemá dostatečné krytí ve svých fondech, může se při vyšších výdajích dostat do ztráty.

Na základě provedené **analýzy hospodářského výsledku** je patrné, že škola vytvořila v letech 2011-2013 zisk v hlavní činnosti, v letech 2014 a 2015 utrpěla ztrátu. V rámci doplňkové činnosti byla zisková v letech 2012-2014, což však lze vzhledem k jejímu charakteru příspěvkové organizace považovat za samozřejmost. Pro školu je žádoucí, aby se nedostávala příliš často do ztráty, jako tomu je v posledních dvou letech, škola by měla hospodařit s vyrovnanými příjmy a výdaji.

5.5.2 Analýza poměrových ukazatelů

Z provedené finanční analýzy pomocí poměrových ukazatelů bylo zjištěno, že Základní škola nemá problém hradit provozní výdaje a závazky. **Ukazatele běžné i pohotové likvidity** byly v letech 2011 a 2012 pod optimální hodnotou, v letech 2013 a 2014 byly naopak vyšší, než je optimální hodnota. Vyšší hodnoty likvidity jsou však, na rozdíl od firem založených za účelem dosahování zisku, u municipálních jednotek přípustné. V posledním sledovaném roce se již ukazatele pohotové i okamžité likvidity pohybují v rozmezí optimálních hodnot, běžná likvidita je však stále nízká.

Ukazatele autarkie hodnotí soběstačnost neziskové organizace. Výsledky za sledované období byly pozitivní jen v letech 2011-2013, neboť hodnoty v těchto třech letech dosahovaly vyšší hodnoty než je stanovených 100 %. Znamená to, že škola měla dobrou schopnost krýt náklady dosaženými výnosy. V letech 2014 a 2015 však dosáhla škola zhoršeného výsledku hospodaření, což se projevilo i na ukazateli autarkie – jeho hodnota byla nižší než 100 %, výdaje nebyly pokryty příjmy.

Ukazatele aktivity dosahují velmi příznivých hodnot. Obrat kapitálu má ve sledovaných letech rostoucí trend, doba obratu pohledávek se stále snižuje a rychlost obratu zásob se naopak zvyšuje. Nedochází tak ke zbytečnému vázání finančních prostředků v zásobách.

Ukazatele rentability byly zaměřeny na doplňkovou činnost. Rentabilita nákladů doplňkové činnosti dosahovala ve sledovaných letech velice nízkých hodnot. Cílem školy by mělo být, aby tento ukazatel dosahoval hodnot co nejvyšších, neboť prostředky získané z doplňkové činnosti by měly podporovat činnost hlavní a měly by sloužit k posílení hmotné zainteresovanosti zaměstnanců. Rovněž variátor celkových nákladů měl ve sledovaných letech kolísavou tendenci. Kromě roku 2013 se pohyboval pod hranicí hodnoty 1, což naznačuje vyšší tempo růstu výnosů než tempo růstu nákladů.

Ukazatele financování nejsou příznivé. Míra finanční nezávislosti je nízká, hluboko pod hranicí 30 %. Škola je nestabilní, nesamostatná. Její nesamostatnost je zřejmá již ze samotné formy zřízení. Jako příspěvková organizace nevlastní nemovitý majetek, neboť jej má ve výpůjčce od svého zřizovatele. Díky nízké hodnotě vlastního jmění pak dosahují cizí zdroje vysokých hodnot a míra věřitelského rizika je vysoká.

Ze zjištěných výsledků finanční analýzy je patrné, že **hospodaření školy není v posledních dvou letech efektivní**. Škola má vyšší výdaje než příjmy a rovněž není zajištěno krytí svými fondy. **Základní škola by do budoucna měla usilovat o zvýšení svých příjmů a současně omezit své výdaje.**

Kromě finančního zdraví je také podstatné u hodnocení nepodnikatelského subjektu posoudit, **jaký přínos má v užitku pro veřejnost**. Základní škola plní své poslání velmi dobře. Svědčí o tom neustálá snaha o zvýšení kvalifikace pedagogických pracovníků, vylepšování vzdělávacího prostředí a vybavení školy a v neposlední řadě zvyšující se počet žáků.

6 NÁVRH MOŽNÝCH OPATŘENÍ KE ZLEPŠENÍ STÁVAJÍCÍ SITUACE

Na základě zhodnocení efektivnosti finančního řízení a výsledků poměrových ukazatelů finanční analýzy **navrhuji následující opatření, která by mohla být řešením ke zlepšení stávající situace Základní školy Horšovský Týn:**

Stravování

Základní škola zajišťuje pro své žáky a zaměstnance stravování ve školní jídelně. Tuto možnost ve sledovaných letech využívá většina žáků. V roce 2015 však počet stravujících se žáků poklesl, přestože počet žáků navštěvujících základní školu vzrostl. **Příjmy školy ze stravování se tak rovněž snížily**, a proto je nutné hledat řešení, jak tuto situaci vyřešit.

Na základě tohoto zjištění navrhuji, aby se **škola zaměřila na získání informací o důvodech, které vedly k odlivu stravujících se žáků**. Potřebné informace by bylo možné získat např. **metodou cíleně vypracovaného dotazníku**, z něhož by škola zjistila, jaké příčiny vedly žáky stravovat se mimo školní jídelnu. Zda tyto argumenty souvisí se skladbou jídelníčku, nebo prostředím, kde žáci oběd konzumují, nebo zda není jídlo příliš slané, kořeněné nebo naopak mdlé. Z výsledků dotazníku by mohla škola zjistit, zda by se žáci chtěli aktivně podílet na tvorbě jídelníčku a spolurozhodovat o tom, jaká jídla budou podávána, jak často, zda by žáci chtěli více upřednostňovat zeleninové saláty nebo ovocné kompoty, zda nabízet možnost výběru přílohy k hlavnímu jídlu nebo zda podávat „bezdné“ pití a občas deserty.

Zpracování dotazníku by však bylo žádoucí **přizpůsobit všem žákům**, aby i pro ty nejmenší byl srozumitelný. Do ankety by bylo vhodné zapojit i rodiče žáků, kteří by měli možnost vyjádřit se k ceně oběda a způsobu jeho placení. Výsledky dotazníku by byly pro školu motivující a závazné a nastalá změna by mohla přinést škole prestiž a více peněz do rozpočtu.

Stravování cizích strávníků souvisí s příjmy v doplňkové činnosti, které vedou k vygenerování zisku v doplňkové činnosti, jež by mohl krýt případnou ztrátu školy v hlavní činnosti.

Kapacita školní jídelny je stanovena na 1 060 obědů. Dle zpracované tabulky 2 (kapitola 3) o počtu žáků ve školních zařízeních jsem zprůměrovala zjištěné počty strávníků a zjistila jsem následující: Ve školní jídelně se stravuje ve sledovaných letech průměrně 547 žáků a zaměstnanců školy. Školní jídelna by tedy mohla ještě zajišťovat stravování pro dalších 513 cizích strávníků. Dle uvedené tabulky (opět průměrná hodnota) jich je však 163, většinou důchodců. To znamená, že volná kapacita školní jídelny je průměrně ještě 350 strávníků.

Základní škola by měla **zvýšit povědomí mezi občany o možnosti stravování ve školní jídelně**. Nabídku svých služeb by mohla prezentovat na svých webových stránkách, v místním zpravodaji nebo formou letáčku. Svou pozornost by mohla zaměřit zejména na pracující občany. Ve městě se nachází dvě výrobní firmy, které nemají vlastní stravovací zařízení a zajišťují svým zaměstnancům obědy formou dovozu z místních restaurací. Proto by pro ně neměl být problém změnit svého dodavatele a vozit obědy ze školní jídelny. Rovněž zaměstnanci městského úřadu a daňové kanceláře, mající své sídlo nedaleko od školy, docházejí do restaurace, kde se stravují. I jim by škola mohla nabídnout zajištění obědů.

Pokud by se Základní škole podařilo zajistit další cizí strávniky pro svou školní jídelnu, zvýšily by se jí příjmy z prodeje služeb v doplňkové činnosti.

Pronájem a vzdělávání veřejnosti

Další možností, jak dosáhnout vyšších příjmů v doplňkové činnosti je **pronájem**. Základní škola již **pronajímá nevyužitou garáž** bývalému zaměstnanci - důchodci **a tělocvičnu**, kterou využívají zejména organizace pracující s dětmi a mládeží. Škola se však již před lety zavázala, že tělocvična bude poskytována mládežnickým organizacím zdarma a pro ostatní zájemce stanovila smluvní pronájem ve výši 1 000 Kč za období září – červen. V případě tělocvičny již nemá možnost dosáhnout vyšších příjmů, neboť ve školním roce je již kapacita tělocvičny naplněna. Dle závazného

rozpisu jsou všechny odpolední i večerní hodiny jednotlivými organizacemi zarezervovány a o prázdninách se provádí výmalba stěn a nezbytné revize a údržby sportovního náčiní.

Škola by však mohla **pronajímat některé učebny** a zaměřit se **na poskytování služeb v oblasti vzdělávání veřejnosti**. Učebna výpočetní techniky je vybavena interaktivní tabulí a k dispozici je i 25 osobních počítačů. Zde by mohla probíhat v rámci celoživotního vzdělávání dospělých výuka ovládání počítače a jednotlivých programů a aplikací. Škola rovněž disponuje dostatečným množstvím kvalitních pedagogů, kteří by zájemce mohli vyučovat cizí jazyky (angličtinu, němčinu, francouzštinu i ruštinu).

Příspěvek od zřizovatele

Nejsnazší cestou k získání finančních prostředků do rozpočtu školy je **příspěvek na činnost od zřizovatele**. Vedení školy by proto mělo zvednout zájem svého zřizovatele Města Horšovský Týn o jeho vlastní organizaci. Mělo by **pečlivě zpracovávat svůj rozpočet**, vyčíslit nutné výdaje, odhadnout předpokládané příjmy a spočítat, kolik by ještě bylo potřebné získat finančních prostředků z rozpočtu zřizovatele.

Základní škola obdržela v roce 2014 ve srovnání s roky 2011-2013 od svého zřizovatele nižší příspěvek na provoz, což se hned projevilo ztrátou ve výši 44 000 Kč v hlavní činnosti. Také v roce 2015 byl příspěvek na provoz nižší a škola opět vykazala ztrátu v hlavní činnosti ve výši 21 000 Kč. Jelikož nemá v rezervním fondu peněžní prostředky na její krytí, eviduje ztrátu na účtě 432 - Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta.

Navrhuji proto, aby **škola požádala svého zřizovatele o navýšení příspěvku na provoz** s tím, že účelem tohoto navýšení je **dofinancování ztrát předchozích let** a hodnotícím kritériem je dosažení zisku v běžném roce, který minulé ztráty pokryje.

Úspora nákladů

Základní škola, jako příspěvková organizace, hospodaří s peněžními prostředky, které získává zejména ze státního rozpočtu a z rozpočtu svého zřizovatele. Musí se však **chovat efektivně a snažit se získaným příjmům přizpůsobit své výdaje**, aby byly vyrovnané. Výdaje školy se však neustále zvyšují. Se zvyšujícím se počtem žáků rostou škole výdaje. Jedná se o mzdové náklady a související zákonné odvody, ale i o náklady zajišťující běžný provoz školy. Ceny za energie i ceny materiálu se rovněž zvyšují.

Škola by proto měla **šetřit** a snažit se své **náklady omezovat**. Navrhuji, aby v **oblasti spotřeby energií a spotřeby materiálu přijala škola určitá úsporná opatření**. Spotřebu elektrické energie by škola mohla ještě více snížit například pořízením úsporných žárovek nebo instalací senzorů na osvětlení na chodbách, v prostoru šaten a na toaletách. Sensory by reagovaly na pohyb a omezovaly dobu svícení jen na potřebnou chvíli. Dalším opatřením by bylo vypínání počítačů o přestávkách a o volných hodinách.

V zimě se škola vytápí plynem z plynové kotelny. Protože budova školy nemá dostatečnou tepelnou izolaci, dochází k únikům tepla. Řešením by bylo **zateplení obvodového pláště školní budovy**, čímž by došlo k úspoře spotřeby plynu. Určitým opatřením v této oblasti se stala již uskutečněná výměna oken za plastová a zateplení stropů školní budovy, kdy následný energetický audit prokázal, že došlo ke snížení nákladů na teplo. Jelikož je budova školy dle Smlouvy o výpůjčce, uzavřené se zřizovatelem Městem Horšovský Týn, nemovitým majetkem, ke kterému má škola právo bezplatného užívání, hradí případné opravy, rekonstrukce a jiné investiční náklady zřizovatel. Navrhuji proto **zpracovat návrh na investiční projekt s využitím stávajících dotačních titulů** a tento návrh spolu s žádostí o jeho provedení předložit zřizovateli, Městu Horšovský Týn.

Během zimního období by bylo vhodné **kontrolovat jednotlivé radiátory ve třídách**, aby nedocházelo ke zbytečnému vyhřívání těchto místností, které se např. z důvodu dopoledního vyučování již v odpoledních hodinách nevyužívají.

Úspora spotřeby plynu by se mohla docílit i tím, že by pověření učitelé v každé třídě vypínali topení během poslední vyučovací hodiny.

U **úspory spotřeby materiálu** by se mohla škola zaměřit na kancelářské potřeby, konkrétně na **kopírování a tisk a s tím spojenou spotřebu kancelářského papíru**. Jeho množství je za celý rok veliké. Tisknou se učební materiály, písemné práce, rozvrhy, tematické plány. Tisk a kopírování však většinou probíhá neekonomicky, tj. tiskne se jedna strana na jeden list. Velkou úsporou by tedy byl **tisk dvou stránek na jeden list nebo oboustranný tisk**. Škola dosud využívá starší kopírovací stroje a tiskárny ve svém vlastnictví, které nejsou vybaveny potřebnými funkcemi a jejichž opravy jsou nerentabilní. Současné multifunkční tiskárny však dokážou tisknout oboustranně, mají zabudované funkce, které šetří barvu i toner. Řešením by bylo **přejít na dlouhodobý pronájem moderních multifunkčních strojů**, u nichž lze sledovat spotřebu kancelářského papíru každého pracovníka školy. S pronájmem by byla spojena i dodávka kancelářského papíru tak, aby byl využíván efektivně.

7 ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce bylo provést analýzu příjmů a výdajů příspěvkové organizace Základní škola Horšovský Týn v průběhu pěti let a na základě vyhodnocení efektivnosti finančního řízení navrhnout možná opatření ke zlepšení stávající situace.

Analýza byla provedena za roky 2011-2015 na základě rozhovoru s ředitelem školy Mgr. Pavlem Janským a díky poskytnutí interních materiálů příspěvkové organizace.

Diplomová práce se skládá ze dvou základních částí, a to z části teoretické a z části praktické, která obsahuje i návrh na možná opatření ke zlepšení stávající situace.

Teoretické části jsou věnovány první dvě kapitoly této diplomové práce. Obsahují obecnou charakteristiku nepodnikatelského subjektu, je zde objasněno zařazení neziskových organizací do komplexu národního hospodářství a jejich členění. Pozornost je věnována příspěvkové organizaci. Následně je nastíněn princip zřizování i rušení příspěvkových organizací. Další kapitola se zabývá financováním nepodnikatelského subjektu, konkrétně příspěvkové organizace zřízené územním samosprávním celkem v oblasti školství.

Třetí kapitola se již zabývá praktickou částí zvoleného tématu diplomové práce, v níž je představena příspěvková organizace Základní škola Horšovský Týn. Čtvrtá kapitola je věnována analýze příjmů, výdajů a výsledku hospodaření a v páté kapitole jsou propočteny některé vybrané finanční ukazatele.

V poslední kapitole je zhodnocena efektivnost finančního řízení a jsou navrženy možné opatření ke zlepšení stávající situace, neboť z jednotlivých analýz vyplynulo, že Základní škola Horšovský Týn v posledních dvou letech hospodařila neefektivně. Její výdaje byly vyšší než příjmy a škola se tak dostala opakovaně do ztráty.

Práce pro mě byla přínosná a jsem ráda, že jsem mohla porovnat výsledky svého studia na Západočeské univerzitě v Plzni s reálnou praxí. Přestože je Základní škola Horšovský Týn nepodnikatelským subjektem, mohla jsem využít získané poznatky o subjektech podnikatelských a provést analýzu příjmů a výdajů, čímž byl naplněn hlavní cíl této diplomové práce. Věřím, že i pro Základní školu Horšovský Týn by mohla být tato práce podnětná a že navržená opatření mohou přispět ke zlepšení efektivnosti finančního řízení.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Výše republikových normativů pro rok 2015 (v Kč)	37
Tabulka 2: Počet žáků v jednotlivých školských zařízeních v letech 2011-2015	47
Tabulka 3: Příjmy a výdaje v letech 2011–2015 (v tis. Kč)	48
Tabulka 4: Příjmy v druhovém členění v letech 2011–2015 (v tis. Kč).....	49
Tabulka 5: Dotace od Plzeňského kraje v letech 2011-2015 (v tis. Kč).....	51
Tabulka 6: Fond odměn v letech 2011-2015 (v tis. Kč)	54
Tabulka 7: FKSP v letech 2011-2015 (v tis. Kč).....	55
Tabulka 8: Rezervní fond v letech 2011-2015 (v tis. Kč)	56
Tabulka 9: Investiční fond v letech 2011-2015 (v tis. Kč)	57
Tabulka 10: Výdaje v druhovém členění v letech 2011-2015 (v tis. Kč).....	58
Tabulka 11: Rozdělení výsledku hospodaření v letech 2011-2015 (v tis. Kč).....	63
Tabulka 12: Horizontální analýza - Rozvaha (v tis. Kč)	66
Tabulka 13: Horizontální analýza - Výkaz zisku a ztráty (v tis. Kč).....	68
Tabulka 14: Vertikální analýza - Rozvaha (v tis. Kč)	70
Tabulka 15: Vertikální analýza - Výkaz zisku a ztráty (v tis. Kč).....	71
Tabulka 16: Ukazatele likvidity (v tis. Kč).....	73
Tabulka 17: Ukazatele autarkie (v tis. Kč)	74
Tabulka 18: Ukazatele aktivity (v tis. Kč)	76
Tabulka 19: Ukazatele rentability (v tis. Kč).....	77
Tabulka 20: Ukazatele financování (v tis. Kč)	79

Seznam obrázků

Obrázek 1: Členění národního hospodářství.....	13
Obrázek 2: Trojúhelníkový model národního hospodářství dle Pestoffa	14
Obrázek 3: Základní škola Horšovský Týn	44
Obrázek 4: Vývoj příjmů a výdajů v letech 2011–2015 (v tis. Kč).....	48
Obrázek 5: Složení příjmů v roce 2015 (v %)	50
Obrázek 6: Složení výdajů v roce 2015 (v %)	59
Obrázek 7: Vývoj výsledku hospodaření v hlavní i v doplňkové činnosti (v tis. Kč)....	62

Seznam použitých zkratk

aj.	a jiné
č. j.	číslo jednací
č.	číslo
ČR	Česká republika
DIČ	daňové identifikační číslo
EU	Evropská Unie
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
IČO	Identifikační číslo organizace
Kč	koruna česká
kol.	kolektiv
MP	mzdové prostředky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
např.	například
NIV	nepřímé neinvestiční výdaje
odst.	odstavec
ONIV	ostatní neinvestiční výdaje
Sb.	Sbírka zákonů
str.	strana
tj.	to je
tzv.	tak zvaně
ÚSC	Územní samosprávný celek

Seznam použité literatury

Monografie

BACHMANN, Pavel. *Management neziskové organizace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011, ISBN 978-80-7435-130-3.

BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4487-2.

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1650-9.

BOUKAL, Petr, VÁVROVÁ, Hana a kol. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2007. ISN 978-80-245-1293-8.

DOBROZEMSKÝ, Václav, STEJSKAL, Jan. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-799-7.

HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Brno: Masarykova Univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5651-0.

HYÁNEK, Vladimír, PROUZOVÁ, Zuzana, ŠKARABELOVÁ, Simona. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4423-4.

KERLINOVÁ, Alena, TOMÁŠKOVÁ, Eva. *Management veřejné správy*. Brno: Masarykova Univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6918-3.

KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-778-2.

MÁČE, Miroslav. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu*. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. ISBN 978-80-247-3637-2.

MERLÍČKOVÁ RUŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. Praha: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-675-4.

MORÁVEK, Zdeněk, MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, PROKUPKOVÁ, Danuše. *Meritum Příspěvkové organizace 2012*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-736-0.

NOVÁKOVÁ, Štěpánka. *Reforma účetnictví ve vybraných účetních jednotkách - I. díl Účetnictví příspěvkových organizací*. Praha: Oeconomica, 2013. ISBN 978-80-245-1923-4.

NOVOTNÝ, Jiří, LUKEŠ, Martin. *Faktory úspěchu nestátních neziskových organizací*. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1473-4.

OCHRANA, František, PAVEL, Jan, VÍTEK, Leoš a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3228-2.

OTRUSINOVÁ, Milana, KUBÍČKOVÁ, Dana. *Finanční hospodaření municipálních jednotek po novele zákona o účetnictví*. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-342-4.

PAVLÁSEK, Vlastimil, HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň: NAVA, 2010. ISBN 978-80-7211-360-6.

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 978-80-86929-25-5.

RÚČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3916-8.

SALAMON, Lester M, ANHEIER, Helmut K. *Defining the Nonprofit Sector: A Cross National Analysis*. New York, Manchester: Manchester University Press, 1997. ISBN 0-7190-4901-6.

STEJSKAL, Jan, KUVÍKOVÁ, Helena, MAŤÁKOVÁ, Kateřina. *Neziskové organizace, vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-973-9.

ŠEDIVÝ, Marek, MEDLÍKOVÁ, Olga; *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-4041-6.

ŠEDIVÝ, Marek, MEDLÍKOVÁ, Olga. *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. ISBN 978-80-247-4040-9.

ŠIMKOVÁ, Eva. *Management a marketing v praxi neziskových organizací*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-083-7.

ŠULÁK, Milan, VACÍK, Emil. *Měření výkonnosti firem*. Praha: Eupress, 2005. ISBN 80-86754-33-2.

TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie*. Praha: Professional Publishing, 2008. ISBN 978-80-86946-79-5.

TSCHIRHART, Mary, BIELEFELD, Wolfgang. *Managing nonprofit organizations*. San Francisco: Jossey-bass, 2012. ISBN 978-0-470-40299-3.

VALENTA, Jiří. *Financování a rozpočet školy*. Karviná – Mizerov: Paris, 2004. ISBN 80-239-2218-1.

Internetové zdroje

EGER, Ludvík, KUNEŠOVÁ, Hana. *Metodika k vypracování bakalářské a diplomové práce*. [online] Plzeň: ZČU, Plzeň, 2015. [cit. 10.10.2015]. Dostupné z: http://fek.zcu.cz/blob.php?table=internet_list/detail.php?id=3527

Evidence nestátních neziskových organizací. [online] Praha: Portál veřejné správy, 2015. Aktualizace 30. 1. 2016. [cit. 7.3.2016]. Dostupné z: <http://www.isnno.cz/evidencennov10001/DesignPages/oevidenci.aspx>

Krajský úřad Plzeňského kraje. [online] Plzeň: Krajský úřad Plzeňského kraje, 2016. Aktualizace 8. 3. 2016, [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: <http://plzensky-kraj.cz/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online] Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2016. Aktualizace 9. 3. 2016 [cit. 10.3.2016]. Dostupné z: <http://msmt.cz/>

MITWALLYOVÁ, Helena. *Příspěvkové organizace v ČR*. [online] Praha: VŠE, 2011. [cit. 3.3.2016]. Dostupné z: <http://www.google.cz/url?url=http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/PO-obecn%25C4%259B-aprobl%25C3%25A9my.doc&rct=j&frm=1&q=&esrc=s&sa=U&ved=0CBkQFjABahUKewj0ypmT743HAhXM8RQKHY0CA10&sig2=Neai8tC4BiVTORkeg84opw&usg=AFQjCNG1UxgUxJilqe2OC7uugXCrymMwTw>

O neziskových organizacích. [online] Praha: Neziskovky.cz, 2015. Aktualizace 20. 1. 2016 [cit. 27.1.2016]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538/fakta_neziskovky-v/

Základní škola Horšovský Týn. [online] Horšovský Týn: Základní škola Horšovský Týn, 2016. Aktualizace 1. 3. 2016 [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: <http://www.zshtyn.cz/>

Interní zdroje příspěvkové organizace Základní škola Horšovský Týn

Rozpočty pro roky 2011-2015.

Výkazy Příloha účetní závěrky za roky 2011-2015.

Výkazy Rozvaha za roky 2011-2015.

Výkazy zisku a ztráty za roky 2011-2015.

Výroční zprávy o činnosti školy za roky 2011-2015.

Zřizovací listina.

Vyhlášky a zákony

Vyhláška č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Seznam příloh

Příloha A: Zřizovací listina Základní školy Horšovský Týn

Příloha A: Zřizovací listina Základní školy Horšovský Týn

Úplné znění zřizovací listiny ve znění ke dni 1. 11. 2010

Město Horšovský Týn
nám. Republiky 52, 346 01 Horšovský Týn
IČ 00253383

v y d á v á
toto úplné znění:
Zřizovací listina

Základní školy Horšovský Týn, okres Domažlice, příspěvkové organizace

schválená usnesením Zastupitelstva města Horšovský Týn č. 19/2001 B.11 ze dne 25. 6. 2001, ve znění
dodatku č. 1 schváleného usnesením Zastupitelstva města Horšovský Týn č. 5/2003 A/7 ze dne 28. 4. 2003,
dodatku č. 2 schváleného usnesením Zastupitelstva města Horšovský Týn č. 23/2005 A/11 ze dne 9. 5. 2005,
dodatku č. 3 schváleného usnesením Zastupitelstva města Horšovský Týn č. 25/2005 A/32 ze dne 5. 9. 2005,
dodatku č. 4 schváleného usnesením Zastupitelstva města Horšovský Týn č. 31/2006 A/16 ze dne 28. 6. 2006,
dodatku č. 5 schváleného usnesením Zastupitelstva města Horšovský Týn č. 23/2009 A/10 ze dne 26. 10. 2009

Čl. 1 Zřizovatel

Název: Město Horšovský Týn
Sídlo: nám. Republiky 52, 346 01 Horšovský Týn, okres Domažlice
IČ: 00 253 383

Čl. 2 Typ organizace

Základní škola Horšovský Týn, Zámecký park 3, okr. Domažlice byla zřízena podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, v souladu s ustanovením § 14 odst. 2 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů a ustanovením § 31 zákona č. 576/90 Sb., ve znění pozdějších předpisů a zákonem čís. 29/84 Sb., o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, dnem 1. 1. 1995 usnesením Městského zastupitelstva v Horšovském Týně č. 32 ze dne 24. 10. 1994 jako příspěvková organizace s právní subjektivitou. Tímto dnem byla zřízena právnická osoba.

Čl. 3 Náležitosti při zřízení organizace

Název: Základní škola Horšovský Týn, okres Domažlice, příspěvková organizace
Sídlo: Zámecký Park 3, 346 01 Horšovský Týn
IČ: 48 343 013

Čl. 4 Vymezení hlavního účelu a předmětu činnosti a vymezení doplňkové činnosti

4.1 Vymezení hlavního účelu a předmětu činnosti

Hlavní účel a předmět činnosti organizace je vymezen zněním § 44 až 56, § 111, § 119 a § 120 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a příslušnými prováděcími právními předpisy.

Právnícká osoba vykonává činnost těchto škol a školských zařízení:

Základní škola
Školní družina
Školní klub
Školní jídelna

Ve školní jídelně se uskutečňuje v hlavní činnosti stravování žáků podle § 119 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a závodní stravování vlastních zaměstnanců podle § 33 b) zákona č. 557/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Školní knihovna

4.2 Vymezení doplňkové činnosti

4.2.1 Organizaci se stanovují tyto podmínky pro provozování doplňkové činnosti:

- 4.2.1.1 Pro provozování podnikatelské (zdaňované) činnosti je nutné dodržovat ustanovení živnostenského zákona, občanského zákoníku a obchodního zákoníku,
- 4.2.1.2 ve vztahu k daňovým povinnostem je nutné dodržovat daňové zákony,
- 4.2.1.3 příspěvková organizace nesmí provozovat podnikatelskou činnost na úkor hlavního účelu stanoveného touto zřizovací listinou,
- 4.2.1.4 provozování doplňkové (podnikatelské) činnosti nesmí být ztrátové,
- 4.2.1.5 prostředky získané z doplňkové (podnikatelské) činnosti použije organizace též pro zkvalitnění stanoveného hlavního účelu,
- 4.2.1.6 doplňková (podnikatelská) činnost musí být v účetnictví sledována odděleně od hlavní činnosti,
- 4.2.1.7 výkony, služby a práce produkované v rámci doplňkové (podnikatelské) činnosti se realizují podle platných cenových předpisů.

4.2.2 Okruhy doplňkové činnosti vymezené na základě ustanovení § 27 odst. 2 písm. g) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů jsou:

- 4.2.2.1 hostinská činnost
- 4.2.2.2 mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení včetně lektorské činnosti
- 4.2.2.3 poskytování závodního stravování zaměstnancům cizích škol na základě smlouvy o závodním stravování

- 4.2.3 Ostatní, resp. další doplňková (podnikatelská) činnost smí být provozována jen s dodatečným souhlasem zřizovatele při rozšíření zřizovací listiny a stanovení podmínek.
- 4.2.4 Doplňková (podnikatelská) činnost je provozována podle vnitřních směrnic (účetový rozvrh, klíčování nákladů, evidence majetku a další), které schválí zřizovatel. Vnitřní směrnice o provozování doplňkové činnosti jsou součástí vnitřního kontrolního systému organizace.

Čl. 5

Statutární orgán organizace

Statutárním orgánem organizace je ředitel, který řídí školu a jedná jménem organizace samostatně. Ředitel se podepisuje za organizaci tak, že k jejímu napsanému nebo vtištěnému názvu připojí vlastnoruční podpis. Základní pravomoci ředitele jsou vymezeny v § 164 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Čl. 6

Vymezení majetku

6.1 Nemovitý majetek

- 6.1.1 Smlouvou o výpůjčce vzniklo organizaci právo bezplatně užívat nemovitý majetek zřizovatele po celou dobu trvání organizace

6.2 Movitý majetek

- 6.2.1 Organizaci se bezúplatně převádí do jejího vlastnictví majetek, jehož rozsah je vymezen v Příloze č. 1, která tvoří nedílnou součást Dodatku č. 5. Každý další movitý majetek nabytý organizací po schválení Dodatku č. 5 se považuje za majetek bezúplatně převedený ve smyslu § 27 odst. 5 a) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů.
- 6.2.2 Pokud se stane majetek, který organizace nabyla do svého vlastnictví bezúplatným převodem od zřizovatele pro ni trvale nepotřebný, nabídne ho přednostně zřizovateli. V případě, že zřizovatel nabídku nepřijme, může organizace po jeho předchozím písemném souhlasu majetek převést do vlastnictví jiné osoby za podmínek stanovených zřizovatelem dle § 27 odst. 6 zákona č. 250/2000 Sb.

Čl. 7

Vymezení majetkových práv organizace

7.1 Předchozímu písemnému souhlasu zřizovatele podléhají následující případy:

- 7.1.1 Uzavírání smluv o půjčce nebo úvěru
- 7.1.2 Pořizování věcí nákupem na splátky nebo smlouvou o koupi najaté věci (leasing)
- 7.1.3 Změna funkčního charakteru nemovitostí a stavební úpravy přesahující úroveň běžné údržby
- 7.1.4 Nájem nemovitosti nebo její části na dobu delší jednoho roku
- 7.1.5 Účelově určený dar
- 7.1.6 Dědění majetku

7.2 Organizace je oprávněna nabývat do svého vlastnictví bez předchozího písemného souhlasu zřizovatele:

7.2.1 Účelově neurčené peněžní dary

7.2.2 Majetek k nahodilým činnostem, které souvisí s hlavním účelem a předmětem činnosti, a to majetek nabytý darem bez předchozího souhlasu zřizovatele v případě, že se jedná o účelový dar určený k přímé spotřebě pro děti jako odměna ze soutěží, spotřební materiál k výuce a jiným aktivitám, drobné věcné dárky apod. V tomto případě není nahlíženo na drobné „dárky“ jako na dary dle § 27, odst. 5, tedy jako na majetek potřebný k výkonu, pro který byla organizace zřízena a není tedy nezbytný předchozí písemný souhlas k jednotlivému právnímu úkonu.

Čl. 8

Vymezení doby, na kterou je příspěvková organizace zřízena

Organizace je zřízena na dobu neurčitou.

Čl. 9

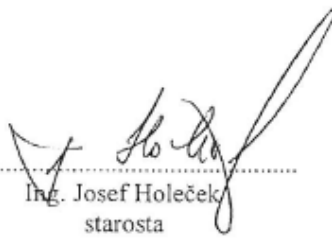
Závěrečná ustanovení

- 9.1. Příspěvková organizace byla zřízena dnem 1. 1. 1995
- 9.2. Rozhodnutím zastupitelstva města dochází od 1. 1. 2002 ke sloučení škol Základní školy Horšovský Týn, Vrchlického 36, okr. Domažlice a Základní školy Horšovský Týn, Zámecký park 3, okr. Domažlice. Ponechává se název Základní škola Horšovský Týn, Zámecký park 3, okr. Domažlice s ředitelstvím (sídlem) Zámecký park 3, 346 01 Horšovský Týn.
- 9.3. V rámci realizace vnitřního kontrolního systému ředitel příspěvkové organizace vydá organizační a provozní směrnice v potřebném členění a struktuře podle rozsahu činnosti a rozsahu majetku příspěvkové organizace.
- 9.4. Organizace je povinna strpět kontroly hospodaření prováděné orgány zřizovatele a dodržovat pokyny pro organizaci a provádění kontrol hospodaření.
- 9.5. Další práva a povinnosti zřizovatele a příspěvkové organizace, pokud nejsou stanoveny v této zřizovací listině, se řídí příslušnými platnými zákony a obecně závaznými předpisy.
- 9.6. Tato zřizovací listina je pořízena ve čtyřech stejnopisech, které mají stejnou platnost, z nichž dva obdrží příspěvková organizace a dva zřizovatel.
- 9.7. Tato zřizovací listina nabývá účinnosti dnem 01. 01. 2002. Jedná se o úplné znění zřizovací listiny ve znění zřizovací listiny ze dne 05. 12. 1994, doplňku č. 1 ze dne 19. 05. 1999, dodatku č. 2 ze dne 12. 06. 2000, dodatku č. 1 ze dne 28. 08. 2000 a usnesení ZM č. 19/2001 B.11 ze dne 25. 06. 2001. Zřizovací listina ze dne 1. 11. 1995, kterou se zřídila Základní škola Horšovský Týn, Vrchlického 36, okr. Domažlice a dodatek č. 1 k této zřizovací listině ze dne 28. 8. 2000 pozbývají ke dni 01. 01. 2002 platnosti.
- 9.8. Změny v ustanovení této zřizovací listiny musí být projednány oběma zainteresovanými stranami. Každá změna výše uvedených ustanovení bude řešena dodatkem této zřizovací listiny. Dodatky budou zaprotokolovány u zřizovatele vzestupně a budou opatřeny podpisy oprávněných osob zřizovatele.

- 9.9. Zřizovatel v souladu s § 41 zákona č. 128/2000 o obcích (obecní zřízení) prohlašuje, že byla splněna zákonem stanovená podmínka pro platnost tohoto právního úkonu.
- 9.10. Úplné znění zřizovací listiny ve znění ke dni 1. 11. 2010 bylo schváleno usnesením Zastupitelstva města Horšovský Týn č. 32/2010 A/11 ze dne 4. 10. 2010

V Horšovském Týně 4. 10. 2010

Ing. Josef Holeček
starosta

Abstrakt

MALÁ, Martina. *Analýza příjmů a výdajů nepodnikatelského subjektu*. Plzeň, 2016. 98 s. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: nepodnikatelský subjekt, financování, příjmy, výdaje, školství

Předložená diplomová práce je zaměřena na analýzu příjmů a výdajů příspěvkové organizace Základní škola Horšovský Týn v letech 2011-2015. Cílem práce je zhodnotit efektivnost finančního řízení a navrhnout možné opatření ke zlepšení stávající situace.

Teoretická část charakterizuje nepodnikatelský subjekt, příspěvkovou organizaci a financování školství. Následuje stručné seznámení se Základní školou Horšovský Týn. V praktické části jsou analyzovány jednotlivé příjmy, výdaje a výsledek hospodaření a jsou vypočteny vybrané finanční ukazatele. Závěrem práce je zhodnocení finančního řízení Základní školy a jsou navržena doporučení pro stávající situaci.

Práce obsahuje tabulky, obrázky a přílohy. Informace byly čerpány z odborných monografií, elektronických zdrojů, zákonů a výkazů příspěvkové organizace. Analýza finančního hospodaření provedená v této diplomové práci může být použita vedením Základní školy Horšovský Týn a může se stát podkladem pro budoucí efektivní finanční řízení.

Abstract

MALÁ, Martina. *Analysis of income and outcome in non-business entity*. Pilsen, 2016. 98 p. Diploma Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Key words: non-business entity, financing, income, outcome, education

The analysis focuses on incomes and outcomes of the Elementary School in Horšovský Týn during 2011 and 2015. The aim of the thesis is to effectively evaluate financial situation of the subject and to suggest optimizing steps that would lead to the improvement of the current situation.

The theoretical part characterizes non-business entities, contributory organizations and describes the mechanisms of education financing followed by an introduction of the Elementary School of Horšovský Týn. In the practical part of the thesis is aimed at the analysis of incomes, outcomes and profits of the subject and the calculation of selected financial indicators. The conclusion features an assessment of financial management at the Elementary School Horšovský Týn and recommendations on how to improve the current situation.

The thesis contains tables, pictures and appendixes. The information comes from scholarly monographs, electronic sources, legislative texts and available reports of the contributory organizations. The analysis of financial management in the thesis is to be used by the council of the Elementary School in Horšovský Týn for future effective financial management.